

EUSKAL LEGE ZIBILAREN PROPOSAMENA

2012-05-31

Egileak:

Academia Vasca de Derecho-Zuzenbidearen Euskal Akademia (Zuzendaritzak onetsia, 2012-05-28)

Ilustre Colegio de Abogados del Señorío de Bizkaia-Bizkaia Jaurerriko Abokatuen Bazkun Ohoretsua
(Zuzendaritzak onetsia, 2012-05-31)

AURKIBIDEA

ZIOEN AZALPENA

ATARIKO TITULUA

I. KAPITULUA	Euskal Zuzenbide zibilaren iturriak	1.etik -4.erako art.ak
II. KAPITULUA	Euskal Lege zibilaren printzipio eratzailleak	5.etik -7.erako art.ak
III. KAPITULUA	Euskal Lege zibilaren aplikazio-eremua	8.etik -11.erako art.ak
I. LIBURUA	Ondareari buruzko zuzenbidearen printzipioak	12.etik -16.erako art.ak
II. LIBURUA	Oinordetzak	
	Atariko xedapenak	17.etik -18.erako art.ak
LEHENENGO TITULUA	Testamentuzko oinordetza	
Lehenengo atala	Xedapen orokorrak	19.etik -22.erako art.ak
Bigarren atala	Heriotza-arriskuan edo hilburuko testamentua	23. art.
Hirugarren atala	Testamentu mankomunatua edo ermandadeko testamentuaren bidezko oinordetza	24.etik -29.erako art.ak
Laugarren atala	Komisario bidezko oinordetza	30.etik -46.erako art.ak
II. TITULUA	Testamentua egiteko askatasunari jarritako mugapenak	

Lehenengo atala	Senipartea	47.etik -57.erako art.ak
Bigarren atala	Jarauntsia kalkulatzeko eta senipartea ordaintzea	58.etik -60.erako art.ak
Hirugarren atala	Tronkalitatea, Bizkaia, Aramaio eta Laudion	
Lehenengo azpiatala	Xedapen orokorrak	61.etik -71.erako art.ak
Bigarren azpiatala	Lehenespenez eskuratzeko eskubide tronkalak	72.etik -87.erako art.ak
Laugarren atala	Testamentua egiteko askatasuna, Arabako Aiara haranean	88.etik -95.erako art.ak
Bosgarren atala	Baserriari buruzko arau bereziak Gipuzkoan	96.etik 99.erako art.ak
III. TITULUA	Oinordetza-itunak	
Lehenengo atala	Xedapen orokorrak	100.etik-103.erako art.ak
Bigarren atala	Oinordekoa izendatzeko itunak	104.etik -109.erako art.ak
IV. TITULUA	Legezko oinordetza	110.etik 117.erako art.ak
V. TITULUA	Oinordetza forma desberdin guztientzako xedapen erkideak	118.etik -124.erako art.ak
III. LIBURUA	Ezkontzako ondasunen araubidea	

Zioen azalpena

Eusko Legebiltzarrak ondu zuen 3/92 Euskal Legea, 1992. urteko uztailaren batekoa, izan zen lehena, euskal zuzenbide zibilaren arauketa gauzatzeko orduan, 1526. urteko Foruaren ostean. Lege hori euskal legelariak idatzi zuten eta euskal organo legegile batek onetsi zuen.

Eusko Legebiltzarrak ahalmenak zituen lege hori onesteko, hain zuzen ere, 1978. urteko Espainiako Konstituzioaren 149.1.8. artikulua. Horrek, Estatuaren mesederako gai zibiletan legeak egiteko ahalmena gorde bazuen ere, salbuespenak ezarri zituen, besteak beste, *aurrekoari kalterik egin gabe, autonomia-erkidegoek zuzenbide zibilak, forudunak nahiz bereziak, iraurarazi, aldarazi eta garatu ahal izango dituzte, halakoak direnetan.*

Konstituzioaren xedapen horretan oinarri harturik, Euskal Herriaren Autonomia Estatutuak arautu zuen, 10. artikuluan, 5. zenbakian Euskal Autonomia Erkidegoaren eskuduntza beregaina, honetara zuzendua: *Euskal Herria osatzen duten Herrialde Historikoen Zuzenbide Zibil Foral eta berezi -idatzia nahiz ohizkoaren- kontserbazio, aldatze eta bilakaera, bai eta beraren indarraren lurralde-barrutiaren finkapena ere.*

Konstituzioaren gaineko iruzkingile batzuek xedapen horien interpretazio murriztaileak egin arren, gaur egunean, indarraldia hasi eta hogeita hamar urte geroago, murrizketa horiek sustraia galdu dute eta hitzez hitzeko interpretazioa nagusitu da, hain juxtu ere, legegileak bereganatu duena, Valentzia eta Galiziako Estatutuen idatzaldian gertatu den bezalaxe.

Iruzkin murriztaile horiek iturburua zuten heziketa zentralista batean, hori izan baitzen nagusi, urte askotan, gure Zuzenbide Fakultateetan. Hala ere, Konstituzioaren araubide argiaren aurrean ez da zentzuzkoa mugapenak bilatzea haren testuan, egoki eta erraz ulertzen baita hura bere hitz soiletan.

Hori dela eta, orain aurkezten dugun testua askatasun osoz idatzi da, muga hertsirik gabe, aintzat harturik zentzu ona eta guztion onura. Betiere, ideia argia izanik tradiziozko eta ohiturazko zuzenbideak dakarren esparrua dela oinarritzkoa, baina ez aspaldiko edukia gordetzeko asmo hutsarekin, ezpada egungo egoera aintzat harturik, batez ere euskal gizartearen gaurko ekimenak, horiek ezagunak baitira merkataritza edota industria arloan. Begien bistakoa da hori ezin dela identifikatu mende batzuk lehenago Bizkaiak zuen nekazaritza giroarekin.

Aurrerakinak

Izatez, Bizkaiko Foru Aldundiak hasi zuen 1992. urteko Legea egiteko bidea. Zalantzarik gabe, herrialde hori zen gehien ukituta zegoena gai honetan, bertako zuzenbide zibilaren arau batzuk zeudelako Bizkaiko Foruaren testuan eta gizaldietan bizi izan zituztelako bizkaitarrek.

Horrek argitzen du Bizkaiko Foru Aldundiak lehenez sortzea horretarako ikerketa-batzordea eta bertara biltzea legegari aitortuak, besteak beste, testu batera ekartzeko ohitura zaharrak. Testu hori idatzi ondoren, 1992. urtean aurkeztu zen Eusko Legebiltzarrean, foru-arauak gaurkotzeko asmoarekin.

Ez da harrigarria, beraz, egitasmo hura Bizkaia buruz izatea nagusiki, Bizkaia baitzen aspaldiko erakunde zibilak bizien zituenak. Testua idatzi eta Eusko Legebiltzarrean aurkeztu ondoren, hiru euskal herrialdeetako Abokatuen Bazkunek Gasteizen egin zuten bilkura eta bertan eskatu zuten Gipuzkoa eta Araba ere legegai izatea esparru honetan.

Halakoa gertatu zen Bizkaiko lana bukatuta zegoenean eta Eusko Legebiltzarrean aurkeztuta. Kontuan hartuta hiru herrialdeentzako legea egitea gehiegi luza zitekeela, Gipuzkoan eta Araban ez baitziren horretarako egitasmo landuak, idazketa-batzordeak proposatu zuen azken xedapena, III liburuaren titulupean, testuaren hondarrean kokatzea.

Artikulu bakarra gehitu zitzaion testuari, 147a, Gipuzkoako foru-ohiturak aitortzen zituen eta erakundeei agindua ematen ziena halako lanak egin zitzaizkien, herrialde horren ohiturazko zuzenbidea egungo indarraldian dituen ardatzetan idatzita gera zedin.

Eusko Legebiltzarrak hala erabaki zuen eta horren ondorioz aldarrikatu zuen 3/92 Legea, uztailaren 1ekoa. Horrek barruratu zuen arabarren proposamena, Aiarako Forua eraberritzeko eta berorri idatzaldi berria emateko, hain juxtu ere, arabarren batzorde batek ekarri zuena. Harrezkero ere, 1999. urtean, testuari areagotu zitzaion lege-araubide berria Gipuzkoarentzat.

Horrela sortu zen 1992. urteko uztailaren 1eko euskal legea eta aitortu beharra dago hura aldarrikatu zela une gogoangarri batean, euskal zuzenbide zibila orduantxe hasi baitzen herritarren artean ere zabaltzen. Horretara ere, eztabaida hedatzen hasi zen eta espero izatekoa da eztabaida horretatik formulazio berriak etortzea.

Hori izan zen, izatez, Zuzenbidearen Euskal Akademiak aditu talde bat biltzeko eta gure zuzenbide zibilaren izaera eta indarrari buruz gogoetak egiten hasteko arrazoia, zuzenbide hori, neurri handi batean, Bizkaitik kanpo, behinik behin, ohiturazkoa baitzen ia-ia bere osotasunean.

Gogoeta eta ikerketa horiek erkide egin dituzte Zuzenbidearen Euskal Akademiak eta Bizkaia Jaurerriko Abokatuen Bazkun Ohoretsuaren Foru Zuzenbidea ikertzeko taldeak eta Euskal Lege Zibilaren proposamen honetan islatzen da.

Euskal Herriaren beste ezaugarri batzuekin gertatzen den bezalaxe, funts alboraezina da Castillako eta Europako zuzenbidea, eta horrexegatik testua interpretatu behar da Espainiako Kode Zibilarekin batera, testu honek ez baitu xede aspaldiko erakunde zibilen eduki osoa agortzea, horiek bizirik baitaude Kode Zibilak arautzen dituen moduan. Kode Zibil hori indarrean dago testuaren zatirik zabalenean eta, kasurik okerreanean ere, zuzenbide ordezailearen izaera du, salbu eta halako erakunde beregainak arautzen direnean. Horra hor tronkalitatea, Bizkaian, Laudion eta Aramaion aplikatzen dena.

Euskal zuzenbidea zuzenbide europarra da eta sarturik dago mendebaldeko zuzenbide europarraren esparruan. Jakina denez, Erdi Arotik barruratu zen zuzenbide erromatarra lekuan lekuko zuzenbidearen sustraien gainean. Euskal zuzenbideak baditu erakunde batzuk, non zuzenbide erromatarra ez den aplikagarri. Areago, Ipar Euskal Herrian izan zen halako oldartze bat, zuzenbide erromatarra ezartzearen aurkakoa. Espainiako euskal lurraldean, berriz, Castillako zuzenbidea, zuzenbide erromatarraren eragin nabarmena zuena, bertako zuzenbidearen hutsuneen betegarri zen. Nolanahi ere, badira euskal zuzenbidean ñabardura esanguratsuak, zuzenbide erkidea aldarazten dutenak eta orain aurkezten dugun testuan gorde eta garatzen direnak.

Atariko Titulua da testu honetan, oinarri orokorrak baieztatzeko lekua. Bertan azpimarratzen da gure aspaldiko legeen jabetza eskubidearen sustrai solidarioa eta askatasun zibilaren baieztapen esanguratsua, horren bidez lege guztiak xede-emaileak direla uste izanik.

Berrikuntzarik nabarmenena, hala ere, euskal auzotasun zibilaren arauketan datza. Orain arte ez zegoen tokiko auzotasuna baizik eta horrek eragozten zuen, berbarako, izatezko bikoteen ondorioak arautzeko euskal auzotasuna ardatz moduan hartzea, halakorik ez zegoelako. Hainbatez, auzotasun administratiboan babestu da izatezko bikoteen araubidea.

Premiazkoa zen, hortaz, auzotasun erkide bat izatea Euskal Autonomia Erkidegoaren herritar guztiontzat. Halakoa sortzen eta arautzen du testu honen 10. artikulua, hori bera bateragarria dela tokian tokiko auzotasunarekin. Azken hori da, izan ere, erakunde batzuen aplikaziorako Aiarako auzotarrek, bizkaitarrek edota gipuzkoarrek dutena.

Testuaren jomuga da, bestalde ere, indarra izatea Euskal Autonomia Erkidego osoan. Horren xedapenek aplikagarriak behar dute izan lurralde osoan. Egia da, Araba, Gipuzkoa eta Bizkaia bide desberdinetatik joan zirela baina egia da, orobat, euren arteko desberdintasunak, urriak izanik ere, kasurik gehienetan, formalak direla, funtsezkoak baino, betiere foru-ohituraren esparru zabalean.

Egoera horrek ahalbidetu du testu bateratua egitea, herritar guztiontzat onargarri izan daitekeena, lege eta ohitura oso bestelakoetan izan ezik, hala nola, testamentua egiteko

askatasuna Aiaran, edota tronkalitatea eta ondasunen komunikazioa bizkaitarren arteko ezkontzan.

Desberdintasunek ez dute saihesten auzotasun zibil erkide bat moldatzea, hain zuzen ere, euskal auzotasuna, aurreko legeak arautu ez zuena. Bistan da hori gabe zaila dela lege-gatazkak konpontzea. Argi dago, era berean, euskal auzotasun honek ez duela oztopatzen tokian tokiko auzotasuna izatea, kasu zehatzetan aplikagarri izan daitekeena, adibidez, bizkaitar tronkalitatean, beste herrialdeetara zabaldu ez dena.

I liburua hasten da ondareari buruzko zuzenbidearen printzipioak adieraziz. Bertara barneratzen da landa-errendamenduei buruzko aipamena, horiek asko hedatu baitziren XIX eta XX. mendeetako euskal baserrietan. Epeari dagokionez, mugagabeak ziren, errentaren ordainketan huts egin ezean. Botere zentralak horri buruz aldarrikaturiko legeek sarritan jarri zituzten zalantzan landa-errendamendu horiek, aintzat hartzeke baserrien kasuetan etxebizitzaren erabilera lotzen dela lursailen joraketarekin, gehienetan bigarren hauek lehenaren erantsiak direla. 13. artikuluan egiten da halako aipamena, landa-errendamendu horiei buruz, xedapen zehatzik gabe, horiei buruzko edozein erabaki hartzeko beharrezkoa baita adostasun politikoa.

Euskal baserrien landa-errentamendua berezko izaera duen erakundea da, beharbada zentsuetatik hurbil dagoena, eta testuak berezitasun hori gorde nahi du, nahiz eta erakundearen garatze bidea botere publikoen zeregina izan eta erabaki politikoen menpe egon.

Legeak, orobat, sozietate zibilak arautu nahi ditu, horiek aspaldiko espiritu baten adierazleak baitira, besteak beste, gizakumeak elkarrekin jardutekoa. Halakoak irauten du egunotan ere, kofradia, ermandade eta mutualitateetan eta ez da arauketa propio baten objektua izan orain arte.

II Liburuak oinordetzak ditu araugai. Aiarako forua eta Bizkaiko tronkalitateari buruzko arauak salbuetsita, Euskal Herriko oinordetza zuzenbidea beti izan da ohiturazkoa, Bizkaian ziren arau idatzi bakandu batzuk izan ezik. Gainerakoan, agiri zaharrek adierazten dute arau bertsuak aplikatu zirela hiru herrialde historikoetan eta alkarpoderosoak eta testamentu mankomunatuak sarri erabili zirela Bizkaitik kanpo ere. Hori dela eta, idazketa-batzordeak erabaki du idazkera bera egitea ororentzat, Bizkaiko eta Aiarako arau bereziak jarraian datozela. Horretara jarrita, testamentu egilearen askatasuna zabaltzen da.

Hilburuko testamentua heriotza-arriskuan egindako testamentua da eta egoki dago araututa Bizkaiko Foruan. Hainbatez, arauketa hori hedatzen da hiru herrialde historikoetara, Zuzenbide Zibil erkidea aplikagarri izan dakien.

Kode Zibilak bereziki debekatu zuen testamentu mankomunatua, Alemaniako Kodearen debeku gogorra aintzat harturik, baina horrek sortzen dituen susmoak eta errezeloak gutxitzen joan dira araubide modernoetan. Bizkaiko Forua eta 1992. urteko euskal legeak haren indarra gorde dute, senar-emazteen artean soil-soilean bada ere.

Testamentu egiteko molde hau Erroman sortu zen gerra egoeran zeuden soldaduentzat. Hartara, elkarrekiko testamentu egin zezaketen haiek, bata bestearentzat eta testu honen idazketa-batzordeak horren indarra areagotu nahi izan du, mota horretako testamentua egiteko aukera emanez bi pertsonen artean, senide edo elkarbizitza harremanak dituztenak badira horiek.

Nahitaezko oinordetzari dagokionez, desberdintasun handiak dira gure zuzenbide historikoan. Horiek bateratze bidean jartzea komenigarri izango litzateke. Aiarako Foruak testamentu egiteko askatasun osoa gordetzen du. Arian ere, ikusirik horrek Aiaran dituen sustrai sendoak, uste da zuhurra dela erakunde hori gordetzea.

Gainerakoetan, agerikoa da leku askotan Kode Zibilaren seniparte-sistema dagoela indarrean, Bizkaian izan ezik. Bertan senipartea hartu zen Castillan indarrean zegoen Partiden Legeetatik, hori ere gure tradizioaren aurkakoa zela, eta jarauntsiaren lau bostenekoa zen, Kode Zibilak bi herenetara murriztu arren, bat seniparte hetsiarena eta bestea hobekuntzarena.

Testuak seniparte bakarra ezartzen du, ondarearen heren batena, Euskal Autonomia Erkidego osorako. Uste izan da erabaki hori oso garrantzitsua dela eta laguntzen duela, beste edozerk baino gehiago, euskal zuzenbideari batasuna ematen eta Europako legeriei buruz hurreratzen.

Salbuespen bakarra da, nahitaez, Aiarako haranarekin egin beharrekoa, testamentu egiteko orduan erabateko askatasuna gorde behar baita.

Alkarpoderosoa edo komisarioaren bidezko testamentua oinarrizko osagaia da Bizkaiko oinordetzan. Lege honek ñabardura batzuk barruratzen ditu horretan. Testamentua egiteko ahalordeak euren osotasunean gordetzen ditu, betiere notarioaren aurreko testamentuan egiten badira. Ezkontideek edota izatezko bikotekideek ezkontza hitzarmenean edo oinordetza itunean egin dezakete halakoa. Berrikuntzarik nabarmenena izan daiteke, beharbada, alargunaren eta bizirik dirauen izatezko bikotekidearen arteko berdintasuna, egungo legeriaren aginduak betetzeko asmoz.

Bizkaiko erakunderik esanguratsuena, zuzenbide pribatuari dagokionez, tronkalitatea da. Horren lorratza ere begien bistakoa da Nafarroan eta Lapurdiko ohituretan. Aldiz, Gipuzkoan eta Araban ez dago araututa, herrialde horiek inoiz ere ez baitzituzten euren legeak

idatzi. Bizkaian bilduta dago Foruan eta zabal garatuta 1992. urteko Legean. XX. mende hasieran, tronkalitatea zen erakunderik bereizgarriena eta estimatuena, bizkaitar legelarien aldetik.

Egungo gizartearen bilakaera, ostera, mota honetako erakundeen aldekoa ez da. Nolanahi ere, berorrek Bizkaian dituen sustraiak aintzat hartuta, zuhertasunak aholkatzen du berori gordetzea.

Testuak bizirik gordetzen du Bizkaian tronkalitatearen erakundea eta foru sakaren egikaritzea ondasun tronkalak besterentzen direnean. Testuak eskubide horren egikaritzea argitu eta erraztu egin nahi du eta, modu batean zein bestean, horren aplikazioetan gerta daitezkeen gehiegikeriak arindu. Hartara, berrikuntzarik irtenena da aspaldiko deuseztasun erabatekoa, tronkalitate kanpo diren arrotzen mesederako egindako ekintzetan, deuseztagarritasun erlatibo edo mugatu bihurtzen dela, Jabetza Erregistroan noiz inskribatu eta hurrengo lau urtetan egikaritu behar baita.

Saka eskubidearen egikaritzeari dagokionez, ondasun tronkal bat arrotz bati besterentzen zaionean, testuak mugatu egiten du hori, hiri-lurrean edo sektoreen arabera urbanizatzeko moduko lurzoruan badaude ondasun horiek. Eskubidea egikaritzeko moduak ere, bitarikoak proposatzen ditu testuak, bata, zuzenetik egitekoa eta bestea, iragarkien bidez, bi-biak notarioen fede publikoaren pekoak, tronkaleko senideei deia egiteko.

Testuak arautzen du, orobat, baserri baten errentariak izan dezakeen eskubidea, errentapeko etxebizitza eskuratzeko, kontratuaren indarraldia berrogei urtekoa baino gehiagokoa bada. Euskal baserriaren berezitasuna da hori, finkaren errendamenduan familiaren etxebizitza sartzen baita eta horrek ahalbidetzen du errentariak ere, testuaren 86. artikulua arauturikoaren arabera, lehenespenez eskuratzeko eskubidea.

Modu esanguratsuan batzen da testu honetara Aiarako Forua. Tradizioz artikulua bakarrekoa izan ohi da hori. Hemen, berriz, luze-zabal garatzen da, legelari arabarren ekarpenekin, botere osoko gozamenaren araubidea, Aiarako modalitateak barne.

Era berean, gipuzkoar baserriaren oinordetzari buruzko arauak garatzen dira testuan. Baserria zer den 97. artikuluan zehazten da eta orobat, eskuratzailen betebeharra, baserriaren xedea gordetzeko.

Oinordetza-itunak hedadura handiz arautzen dira Liburu honetan. Kode Zibilaren debekua gorabehera, horrek eragozten zuela oinordekoa izateko ituna, erakundea bizirik zegoen Bizkaian, batez ere ezkontza bidezko itunetan eta debekua ez da arrazoizkoa gaur egun hainbat legelarentzat. Horrexegatik eman behar zaio arreta berezia eta berme-arauak ezarri horren baitan.

III liburuan barneratzen dira ezkontza bitarteko ondasunen araubidea eta horren I tituluan ezartzen da aukera askeko araubidea, ezkontza egin aurretik zein ondoren. Hitzarmenik ezean, Kode Zibilak arauturiko irabazpideen araubidea izango da aginduzko.

Bizkaiko Forua aplikagarri non den eta bertako lurraldean, hala ere, liburu honen II tituluak ezartzen du, tradizioaren arabera, ulertzen dela ezkontideen artean foru komunikazioa dela aginduzko, Foruak arautzen zuen bezalaxe, eta horren bidez ondasun guztiak erkide egiten dira, horiek higigarriak edo onibarrak izan, edozein dela euren jatorria.

Jarraian datoz xedapen iragankorrak. Horien artean azpimarratzekoa da zazpigarrena, horrek ezartzen baitu euskal auzotasun zibila, berori eskuratuko dutela, besterik gabe, Euskal Autonomia Erkidegoaren herritar guztiek, lege hau indarrean sartzen denetik.

Azken xedapenen artean, bigarrenak zehazten du ezkontzei buruzko ondorioak hedatzen direla izatezko bikoteengana, horiek badira maiatzaren 7ko 2/2003 Legea, izatezko bikoteei buruzkoan sarturik daudenak. Bide beretik, lege horri egiten zaizkio eraldaketa laburrak, dela 2. artikuluan (legearen aplikazioa zehazteko, euskal auzotasun zibila dela loturazko puntua), dela 5. artikuluan (legezko ondare-erregimen ekonomiko gisa ezarritako ondasunen banantzearen araubidea).

Azkenean, xedapen indargabetzaileak deuseztatzen du aurretiazko legeek izan dezaketen indarra, baldin eta orain aldarrikatzen denaren aurkako zerbait arautzen badute.

ATARIKO TITULUA

I. KAPITULUA

Euskal Zuzenbide zibilaren iturriak

1. artikulua

1. Euskal Autonomia Erkidegoko foru-zuzenbide zibila osatzen dute lege honen xedapenek, ohiturak eta zuzenbide hori eratzen duten printzipio orokorrek.

2. Eusko Legebiltzarrari dagokio lege hau onestea, geroagoko aldarazpenak nahiz garapenak egitea, eta Europar Batasunak orokorrean ezarritako xedapenei egokitzea ere bai.

3. Ohitura, nabaria ez bada, frogatu egin beharko da.

2. artikulua

Jurisprudentziak Euskal Zuzenbide zibila osatuko du, Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiaren Zibileko Salak hura aplikatzean ematen duen doktrina errepikatuarekin.

3. artikulua

1. Legerik edo foru-ohitura aplikagarriak izan ezean, ordezeko moduan aplikatuko dira Kode Zibila eta indarrean dauden gainerako xedapen orokorrak.

2. Lege horien etorkizuneko aldaketak aplikatuko dira, euskal zuzenbide zibila zein printzipiok eratu eta printzipio horien aurkakoak ez diren neurrian.

4. artikulua

Askatasun zibilaren printzipioa, euskal zuzenbide zibilean tradiziozkoa dena, aintzakotzat harturik, legeak esku-emaileak direla uste izango da, eta legeok eratortzen dituzten eskubideei uko egitea baliozkoa izango da, interes edo ordena publikoaren aurkakoa ez bada eta hirugarrenari kalterik egiten ez badio.

II. KAPITULUA

Euskal Lege zibilaren printzipio eratzailak

5. artikulua

1. Jabetzaren gaineko euskal ikuskera ez da indibidualista, baizik eta solidarioa. Norberaren interesen gainetik, lehentasuna dute familiaren nahiz gizartearen interesek, eta pertsonaren duintasunak.

2. Legeek jabetza-forma desberdinak babestuko dituzte, hala nola auzo-jabetza, familia-jabetza nahiz gizarte-jabetza, betiere tradizio historikoarekin ildotik, eta tradizio hori zein alditan aplikatzekoa izan eta une horretako gizarte-errealitateari egokituta.

6. artikulua

Pertsonenganako errespetua eta begirunea euskal legeriaren oinarri dira.

7.artikulua

1. Euskal Autonomia Erkidegoko hizkuntza ofizialetatik edozeinetan formalizatu ahal izango dira lege honek araututako egintzak eta kontratuak.

2. Egilesleek egilespen-tokiko hizkuntza ofizialetatik zein hitzartu eta hizkuntza horretan idatziko dira agiri publikoak; eta, hizkuntza ofizialak bat baino gehiago izanez gero, alderdiek aukeratutakoa erabiliko da. Alderdien artean desadostasuna gertatuz gero, agerkai publikoa bertako hizkuntza ofizial guztietan idatzi beharko da. Tokiko hizkuntza ofizialetatik eskatzaileak zein aukeratu eta hizkuntza horretan luzatuko dira kopiak.

III. KAPITULUA

Euskal Lege zibilaren aplikazio-eremua

8. artikulua

Lege hau Euskal Autonomia Erkidegoaren lurralde-eremu osoan aplikatuko da, salbu eta manu zehatzek beren-beregi adierazten dutenean manu horiek lurralde jakin batean bakarrik daudela indarrean.

9. artikulua

1. Euskal Autonomia Erkidegoaren lurraldean legeria-aniztasunak indarrean dirauen artean, Eusko Legebiltzarrari dagokio Euskal Lege zibilaren indarraldirako lurralde-eremua mugatzea, eta, hala denean, barne gatazkak konpontzeko arauak ezartzea ere bai.

2. Arau berezirik izan ezean, zenbait antolamendu juridiko aldi berean izateak lege-gatazkak eragiten dituenean, gatazko konponduko dira, estatuak emandako arau orokorren bidez, kasuan kasuko erakundearen izaera kontuan harturik.

3. Tokiko gatazkak gertatzen direnean, lurralde batzuetan indarrean dauden arauen artean, edo gatazkak gertatzen direnean arau horien eta Euskal Autonomia Erkidegoko arau orokorren artean, gatazko konponduko dira, Kode Zibilaren xedapenen bitartez, betiere ondasun tronkalen arloan indarrean dagoen lurraldetasun-printzipioari kalterik egin gabe.

10. artikulua

1. Euskal Autonomia Erkidegoko Zuzenbide zibila aplikatzen zaie euskal auzotasun zibila duten pertsona guztiei.

2. Euskal auzotasun zibila, edo, bestela, tokiko auzotasun zibila, hori aplikatu behar denean, Kode Zibilaren arauekin bat etorri eskuratu, iraunarazi eta galdu egiten da, betiere ondasun tronkalen kasuan lurraldetasun-printzipioari kalterik egin gabe.

3. Lege honek zuzenbide zibileko arauak jasotzen dituela kontuan hartuta, halako batzuk arau berezi moduan indarrean badaude Bizkaiko lurralde historikoan, eta Audio eta Aramaioko udaletan, orduan lurralde horietan tokiko auzotasun zibila dutenei aplikatzen zaizkie arauok, forudun izan zein izan ez.

11. artikulua

Euskal Autonomia Erkidegoan egiletsitako agerkai publikoetan, egilearen euskal auzotasun zibila eta tokiko auzotasun zibila agerraraziko dira; eta agerrarazi beharko da, halaber, egilearen ezkontzari edo izatezko bikoteari zein ondasun-araubide dagokion, horrek eragina izan badezake egiletsitako xedapenen gainean edo xedapen horien ondorioen gainean. Zalantza izanez gero, eta kontrakoa frogatu ezik, uste izango da auzotasun zibila dela jaiotza-lekuari dagokiona, eta ondasunen araubidea dela, ezkontideen azken egoitza erkidea non izan eta bertako lege-araubidea; eta, ezkontideek egoitza erkiderik izan ezean, ezkontza non egin eta bertakoa, edo, izatezko bikoteen kasuan, ondasunen banantze-araubidea.

I. LIBURUA

ONDAREARI BURUZKO ZUZENBIDEAREN PRINTZPIOAK

12. artikulua

Baserria, izatez, familiaren ustiatagia da, nekazaritzaren arlokoa nahiz abeltzaintzaren arlokoa; ustiatagi hori eratzen dute landetxeak berak, eta, horrekin batera, osagai higigarri desberdinek, abelburuek, ustiatze-eskubideek, makineriak, instalazioek, eta, orobat, landa, lursail edo mendi batek edo batzuek. Lursail edo landa horiek landetxearen ondoan egon daitezke edo horretatik aparte, eta, halakoak izendatzeko, baserriari dagozkion lurak direla esan ohi da.

12. artikulua

Landa-errentamenduaren kontratuak, euskal tradizioan, ezaugarri bereziak ditu, errentamenduaren egonkortasunari, errentariaren eskubidea eskualdatzeari eta bestelako alorrei dagokienez; horiek guztiek justifikatzen dute, lege honen xedapenetatik kanpo ere, errentamendu hori lege bereziaren bitartez arautzea.

14. artikulua

1. Bide-zorra eskuratzen da, tituluaren bidez edo hogeituro urteko preskripzioaren bidez.

2. Lur nagusiaren jabeak galdatu ahal izango du, kalte-ordain egokiaren bitartez, bidez-zorrari zabalera handiagoa ematea, lur horren beharizanak asetzeko beharrezkoa den neurrian.

3. Lur nagusiaren jabeak ahalmena du, orobat, bere kontura zoruan sendotze-lanak egiteko, baldin eta lan horiei komenigarri baderitze lurra hobeto erabiltzeko, eta lanekin ez bazaio kalterik egiten zorpeko lurraren ustiatzeari; horretarako, aldezturik jakinarazpena egin behar zaio zorpeko lurraren jabeari.

15. artikulua

Jabeak eskubidea du, bere edukitzapeko landa ixteko, baina ezin du eragotzi gizabanakoek bertatik igarotzea, irabazirik gabeko erabilera dela eta, gizabanako horiek ez badute inongo ibilgailurik baliatzen.

Norbaitek eskubide hori erabiltzen badu, landaketak errespetatu beharko ditu, eta, kalteak eraginez gero, kalte-ordaina eman beharko du.

16. artikulua

1. Sozietate zibilak lege honen mende egongo dira, baldin eta halakoak eratzeko erabili bada kofradia, ermandade edo mutualitateen forma tradizionaletatik edozein.

2. Sozietate horien arauak izango dira, zehatz-mehatz, haien estatutuak eta barne arauak, betiere horiek guztiak ez direnean lege honen aurkakoak, berau garatzeko ematen diren arauen aurkakoak eta ordezeko legeriaren aurkakoak.

Sozietate zibil horiek inskriba daitezke erregistro bereizi batean, horretarako sortua Eusko Jaurlaritzaren aldetik. Sozietateak nortasun juridikoa izango du, inskribaturik egonez gero.

II. LIBURUA

OINORDETZAK

ATARIKO XEDAPENAK

17. artikulua

1. Pertsona baten eskubideak eta betebeharrak haren oinordekoei eskualdatzen zaizkie heriotza-unean bertan, lege honen xedapenekin bat etorritz, oinordetza-itunear ezarritakoa salbu.

2. Delazioa gertatuko da, noiz eta kausatzailearen heriotza-unean, eta non eta kausatzaile horren azken bizilekuari dagokion tokian, edo, halakorik izan ezean, heriotzari dagokion tokian. Hildakoak testamentu-ahalardea egiletsita badauka, oinordetza irekiko da, ahalorde horrek ukitzen dituen ondasunei dagokienez, komisarioak ahalordea erabiltzen duen unean, edo, bestela, lege honek aipatu arrazoietatik edozeinen ondorioz ahalordea azkentzen den unean.

18. artikulua

1. Oinordetza gauzatzen da, testamentuaren bidez, oinordetza-itunaren bidez, edo, bi horiek izan ezean, legearen xedapenen bidez.

2. Ondasun batzuk xedatu ahal dira testamentuaren bidez, eta beste batzuk, itunaren bidez. Testamentuak ez du oinordetza-ituna ezeztatzen; baina oinordetza-itunak baliorik gabe uzten du horren aurkakoa den testamentua.

I. TITULUA

TESTAMENTUZKO OINORDETZA

1. ATALA

Xedapen orokorrak

19. artikulua

1. Oinordetza antolatu ahal da, titulu unibertsalaren bidez edo banakako tituluaren bidez.

2. Jaraunslea da titulu unibertsalaren bidez izendatua izan dena, dela jarauntsi osoan, dela jarauntsiaren zati alikuota baten gainean. Jaraunsleak kausatzailearen ondasunak eta eskubideak eskuratzen ditu, horien edukitzari eusten dio, kausatzailearen betebeharretan subrogatzen da, eta jarauntsiaren zamak betetzeko betebeharra bereganatzen du.

3. Banakako tituluaren bidezko oinordekoak edo legatu-hartzaileak bere eskubidea baliatu ahal du, jaraunsle unibertsalen aurka, legatuaren ematea edo ordainketa galdatzeko.

4. Jaraunslea, aldi berean, legatu-hartzailea denean, legatua onartu eta jarauntsia arbuiatu ahal izango du.

20. artikulua

Testamentugileak kontrakoa xedatu ezik, norbait banakako tituluaren bidez izendatzen bada familia- edo lanbide-ondare baten oinordeko, eta horren balioa jarauntsiaren hiru laurdena baino handiagoa bada, orduan, izendatutako hori, ondorio guztietarako, jaraunsle unibertsaltzat joko da. Nahitaezko jaraunslea baldin bada, izendapena seniparteari egotziko zaio, testamentugileak kontrakoa xedatu ezik.

21. artikulua

1. Kausatzaileak utzitako ondasunen kontura ordainduko dira:

a) Kausatzailearen seme-alabei eta ondorengoei zor zaien mantenua, betebeharrak hori beste pertsona batzuei ez badagokie.

b) Jarauntsiko zamak eta zorrak, eta

c) Ondasunak iraunarazteko gastuak, tributuak, aseguru-primak eta bestelako gastuak, betiere halakoek lotura dutenean aipatu ondasunekin; orobat, administratzaileak, kausatzailearen negozioak kudeatzean, bereganatutako betebeharrak, edota negozio horien ustiatzeak erortzen dituenak, baldin eta ezkontide gozamedunak ez baditu horiek ordaindu behar.

2. Jaraunsleak erantzukizuna du kausatzailearen betebeharren gain, legatuen gain eta zamen gain, jarauntsi bidez eskuratutako ondasunen balioaren neurrian.

22. artikulua

Euskal Autonomia Erkidegoan indarrean daude Kode Zibilak testamentua egiteko arautzen dituen forma guztiak, eta, gainera, «hilburuko» izeneko testamentua, heriotza-arriskuan egitekoa.

2. ATALA

Heriotza-arriskuan edo hilburuko testamentua

23. artikulua

1. Heriotza-arriskuan dagoenak testamentua egiletsi ahal izango du, hiru lekukoren aurrean, idatziz nahiz hitzez. Testamentu horri, euskaraz, «hilburuko» deritzo.

2. Testamentu hori eraginik gabe geratuko da, baldin eta bi hil igaro badira, testamentugilea heriotza-arriskutik atera denetik. Testamentugilea epe horretan hiltzen bada, orduan ere eraginik gabe geratuko da testamentua, baldin eta testamentu hori ez bada egiaztatzen, prozesuko legeek agindutako moduan, heriotzaren ondorengo hiru hiletan.

3. Testamentugilea heriotza-arriskutik atera arren, beste testamentu bat egilesteke ezgaituta geratzen bada, egiaztatze-epea hiru hilekoa izango da, testamentua egiletsi zenetik zenbatuta.

4. Behin testamentua epaiketa bidez egiaztatuzi eta gero, hori notarioaren protokoloan jaso beharko da.

3. ATALA

Testamentu mankomunatua edo ermandadeko testamentuaren bidezko oinordetza

24. artikulua

1. Bi pertsona elkarrekin lotuta badaude, senidetasuna edo bizikidetasuna dela eta, bi horiek testamentua egin dezakete, agerkai bakarrean, testamentu mankomunatuaren edo ermandadeko testamentuaren bidez.

2. Testamentu hori notarioaren aurrean bakarrik egiletsi ahal izango da. Euskal auzotasun zibila dutenek testamentu hori egiletsi ahal izango dute, dauden tokian daudela.

25. artikulua

Testamentu mankomunatua edo ermandadekoa elkarrekikoa izan daiteke. Kasu horretan, egilesleek elkar izendatzen dute oinordeko, euren ondasun guztietan edo batzuetan; eta testamentu horrek jaso ahal ditu hirugarrenen mesederako xedapen zatikakoak nahiz oso-osokoak.

26. artikulua

Testamentu mankomunatua edo ermandadekoa bi egilesleek batera ezeztatu edo aldatu ahal izango dute, beste testamentu baten bitartez edo geroko oinordetza-itunaren bitartez.

27. artikulua

Baliozkoa izango da egilesleetatik batek bere kabuz egindako ezeztapena, baldin eta besteari, aurretiaz eta notario bidez, jakinarazi badio ezeztatze-borondatea; betekizun hori izan ezik, ezeztapenak ez du ondorerik sortuko. Ezeztapena notarioaren aurreko agirian agerrarazi beharko da, eta eraginik gabe utziko ditu ezeztaturiko testamentuaren klausula guztiak.

28. artikulua

Ezkontideen kasuan, deuseztasun-, banantze- edo dibortzio-epaia emanez gero, edo, izatezko bikoteen kasuan, bikote hori bikotekideen bizitza bitartean azkenduz gero, azkentzea haien arteko ezkontzak eragiten duenean izan ezik, ondorerik gabe geratuko dira haren xedapen guztiak, salbu eta elkarren mende egin direnak, desgaitasuna duen seme edo alabaren mesederako.

29. artikulua

1. Testamentu mankomunatu egin duen egilesleetatik bat hildakoan, horren oinordetza irekitzen da, eta hildakoak egiletsitako xedapen guztiek ondorea sortzen dute.

2. Behin testamentu mankomunatuak eratortzen dituen betebeharrak guztiak beteta, bizirik dirauen egilesleak askatasunez xedatu ahal izango ditu bere ondasunak, *inter vivos* nahiz *mortis causa*.

Komisario bidezko oinordetza

30. artikulua

Testamentugileak komisario baten edo batzuen ardurapean jar ditzake oinordekoaren izendapena, ondasunen banaketa, eta, oro har, ondasunok oinordetza bidez eskualdatzeko berak dituen ahalmen guztiak.

31. artikulua

1. Komisarioa notarioaren aurreko testamentuan izendatu beharko da.

2. Ezkontideek, ezkontzaren aurretik zein horren ondoren, komisario izendatu ahal dute elkar, ezkontzako itunetan nahiz oinordetza-itunean.

3. Izatezko bikotekideek komisario izendatu ahal dute elkar, euren ondarearen araubide ekonomikoa zein itunek arautu eta itun horretan bertan, edo oinordetza-itunean, baldin eta ituna notarioaren aurreko agiri publikoan egilesten bada.

32. artikulua

1. Komisarioak gaitasuna izan beharko du, kasuan kasuko egintza burutzeko, testamentu-ahalordea egikaritzen den unean.

2. Izendatutako oinordekoak edo oinordekoek oinordeko izateko gaitasuna izan beharko dute, kausatzailearen heriotza-unean, edo, bestela, testamentu-ahalordea egikaritzen den data horretan.

3. Testamentugileak kontrakoa xedatu ezik, komisarioak ezin izango du fideikomisorik ezarri; ezin izango ditu oinordekoaren inguruan baldintzapeko izendapenak egin, titulu unibertsalaren bidez edo banakako tituluaren bidez; eta ezin izango ditu erabakiak hartu, erabakion helburua baldin bada oinordekoen izendapena eta ondasunen adjudikazioa atzeratzea.

33. artikulua

1. Komisarioak bere kargua beteko du, ahalorde-emaileak testamentu-ahalorde horretan beren-beregi ezarritakoarekin bat etorritik, eta ezin izango du inola ere ahalorde hori aldarazi; eta, bertan ezer adierazi ezik, lege honen arabera eta ordezkari zuzenbidearen arabera testamentugileari dagozkion ahalmen guztiak izango ditu.

2. Testamentugileak adierazi badu komisarioak zein pertsonaren artean aukeratu behar duen, orduan komisario horrek ahalordean ezarritakoa bete beharko du. Mota horretako adierazpenik egin ezean, komisarioak aukeratu beharko du alargunaren, bizirik dirauen izatezko bikotekidearen eta nahitaezko jaraunsleen artean; eta, ondasun tronkalen kasuan, tronkeroen artean bakarrik aukeratu ahal izango du.

3. Nahitaezko jaraunslerik izan ezean, komisarioak askatasunez izendatu ahal izango ditu oinordekoak.

34. artikulua

1. Testamentugilea hil eta hurrengo sei hileko epean, behin komisarioak bere izendapenaren berri jasota, jarauntsiko ondasun, eskubide, zama eta betebeharrak guztien inbentarioa egin beharko du; inbentario horren inguruan, kontu-arrazoiak eman beharko dizkie ustezko oinordekoek, eta, oinordeko horiek, behin aipatu epea bukatuta, komisarioari agindeia egin ahal izango diote, betebeharrak hori bete dezan.

2. Komisarioak, agindei hori jaso arren, sei hileko epean ez badu betetzen ondasunen inbentarioa egiteko beharra, epaileak erabaki ahal izango du inbentarioa komisarioaren kontura egitea.

3. Ustezko oinordekoek eta jarauntsiko hartzekodunek inbentarioa aurkaratu ahal izango dute, eta ezkutatutako ondasunak bertan sartzea edota haien balorazioa berrikustea eskatu ahal izango dute.

35. artikulua

Komisarioak bere buruari adjudikatu ahal izango dizkio kausatzaileak berari eratziki dizkion ondasunak, bai eta testamenturik gabeko oinordetzan edo testamentu-ahalordea egikaritu ezean berari legozkiokeen ondasunak ere.

36. artikulua

1. Komisarioaren kargua, edozein kasutan ere, borondatezko eta doakoa da, eta haren ahalmenak, mankomunatuak nahiz solidarioak, bere-berezkoak eta eskualdaezinak dira.

2. Komisarioak ahalorde-emailearen jarauntsirako albazea eta kontulari-banatzailea izendatu ahal izango ditu, ahalorde-emaileak ez badu hori egin.

37. artikulua

1. Oinordetza gauzatu eta jarauntsia onartzen ez den bitartean, ondasunen ordezkari eta administratzailea izango da testamentugileak bere testamentuan zein pertsona izendatu eta hori berori, testamentugileak izendatuari eratziki dizkion ahalmenekin eta horri ezarri dizkion bermeekin.

2. Izendapena egin ezean, jarauntsia ordezkatu eta administratuko du alargunak edo bizirik dirauen izatezko bikotekideak, eta, hori izan ezean, komisarioak berak.

38. artikulua

Testamentu-ahalorea egikaritzeko dagoen bitartean, kausatzailearen seme-alabek eta gainerako ondorengoek mantenu-eskubidea izango dute, jarauntsiko ondasunek ematen dituzten etekinen kontura, baldin eta mantenu hori eskatzeko lege-egoera betetzen badute, eta ez badago beste inor, mantenua emateko betebeharra duena.

39. artikulua

Komisarioak betebeharra du, kausatzailearen seme-alaba eta ondorengoan gainean tutoretza edo kuradoretza era dadin eskatzeko, horiek adingabeak edo ezgaituak baldin badira.

40. artikulua

Testamentugileak komisario batzuk izendatu baditu, horiek modu mankomunatuan beteko dituzte euren eginkizunak, testamentuaren edukitik besterik ateratzen ez bada. Erabakiak gehiengoz hartuko dira, eta, berdinketa gertatuz gero, lehenengo izendatuak hartuko du erabakia.

41. artikulua

1. Testamentugileak testamentu-ahalorea egikaritzeko epea aipatu ahal izango du. Ezkontidea edo izatezko bikotekidea komisario izendatzen denean, horri epe mugagabea eman ahal izango zaio, edo bera bizi den urte guztietarako.

2. Epea aipatu ezean, hori urte betekoa izango da, testamentugilearen heriotzatik zenbatuta, edo haren inguruko heriotza-adierazpena epaiketa bidez eman denetik zenbatuta, oinordeko guztiak adin nagusikoak baldin badira; bestela, oinordeko horiek guztiek adin-nagusitasuna lortzen dutenetik zenbatuta, ondore horietarako emantzipazioa nahikoa ez dela.

3. Komisario izendatu denean alarguna edo bizirik dirauen izatezko bikotekidea, bera da, testamentugileak kontrakoa xedatu ezik, jarauntsiko ondarearen ordezkari,

administratzaile eta gozameduna, eta izaera horri eutsiko dio, baita ahalordea erabili eta gero ere.

42. artikulua

Testamentugileak kontrakoa xedatu ezean, komisarioak testamentu-ahalordea erabili ahal izango du egintza batean nahiz batzuetan.

43. artikulua

1. Komisarioak testamentu-ahalordea egikaritu ahal izango du, *inter vivos* nahiz *mortis causa* egintzen bitartez, notarioaren aurreko testamentuan nahiz oinordetza-itunean, titulu unibertsalaren ondorioz nahiz banakako tituluaren ondorioz, eta, betiere, legeak testamentugileari ezartzen dizkion mugak baino ez ditu izango.

2. Alargunak edo bizirik dirauen izatezko bikotekideak, notarioaren aurrean bere testamentua egiten duenean, bertan erabili ahal izango du aurrez hildakoak berari emandako ahalordea, baina xedapenak egin ahal izango ditu bi-bion seme-alaba edo jaraunsteen artean bakarrik. Kasu horretan, komisarioak izaera ezeztagarria eman ahal izango dio aurrez hildako ezkontidearen edo izatezko bikotekidearen izenean egindako xedapenari.

3. Alarguna edo bizirik dirauen izatezko bikotekidea izendatu bada komisario, eta bera bada, orobat, jarauntsiko ondarearen ordezkari eta administratzailea, jarauntsiko betebeharrak, zamak eta zorrak ordainduko ditu; ondasuntza horri dagozkion negozioak kudeatuko ditu; muga-eguneratutako kredituak kobratu ahal izango ditu; kreditu horiek bermatzeko, fidantzak eta eskubideak eratu badira, horiek ezereztea onartu ahal izango du; eta, oro har, administratzaile orori dagozkion egintzak burutu ahal izango ditu, baita ahalorde-emaileak berari eratziki dizkion kudeaketa-ahalmenak egikaritu ere. Era berean, komisarioak legitimazio aktiboa nahiz pasiboa izango du, jarauntsiko ondareari dagozkion akzio guztietan.

4. Alarguna edo bizirik dirauen izatezko bikotekidea izendatu bada komisario, eta bera bada, orobat, jarauntsiko ondarearen ordezkari eta administratzailea, jarauntsiko ondasunak edo eskubideak xedatu ahal izango ditu, baldin eta ahalorde-emaileak horretarako baimena eman badio, edo jarauntsiko betebeharrei, zamei eta zorrei aurre egiteko baimena eman badio, edo berak horri egoki baderitzo, batzuk besteen ordezkari izateko. Lortutako kontraprestazioa subrogatuko da besterendutako ondasunen lekuan, salbu eta jarauntsiko betebeharrak, zamak eta zorrak ordaintzeko erabiltzen denean.

5. Senipartedunak baldin badaude, alarguna edo bizirik dirauen izatezko bikotekidea komisario izendatu bada, eta bera bada, orobat, jarauntsiko ondarearen ordezkari eta administratzaile, eta kostu bidezko xedatze-egintzak burutu baditu ondasun higiezinekin, enprekin eta ustategi ekonomikoekin, balore higigarriekin edo objektu baliotsuekin, nahitaezkoa

izango da jarduteko gaitasun osoa duten senipartedunetatik edozeinek baimena ematea; eta, senipartedunak adingabeak edo ezgaiak badira, nahitaezkoa izango da epailearen baimena.

44. artikulua

Aurreko artikuluan ezarritako kasuan izan ezik, ezeztaezinak izango dira komisarioak testamentu ahalordea erabiliz egiletsitako xedapen guztiak. Hori gorabehera, deia berriro egin ahal izango da, baldin eta xedapena deusez gertatzen bada, edo onuradunek ez badute hori onartu nahi edo ezin badute hori onartu. Kasu horretan, komisarioak beste izendapen bat egin ahal izango du, urte beteko epean, egitate horiek sinesgarriri jakin dituenetik zenbatuta.

45. artikulua

Testamentu-ahalordea azkenduko da:

1. Hori egikaritzeko zein epe eman eta epe hori agortzean.
2. Komisarioaren heriotza, ezintasun edo gertatze bidezko ezgaitasunaren ondorioz.
3. Ezkontide komisarioaren kasuan, behin testamentu-ahalordea egiletsi eta gero, ezkontzaren inguruko banantze-, dibortzio- edo deuseztasun-demanda aurkeztearen ondorioz, nahiz eta kausatzailea hil aurretik epaia eman ez.
4. Ezkontide komisarioa berriro ezkontzen denean, ezkonduen antzeko bizimodua egiten duenean edo ezkontzatik kanpoko seme edo alabaren bat duenean, testamentugileak beren-beregi kontrakoa xedatu duenean izan ezik.
5. Uko egitearen ondorioz. Komisarioak uko egiten duela ulertuko da, baldin eta, horretarako epailearen bidez agindeia jaso ondoren, ez badu izendapena onartzen, hirurogei eguneko epean.
6. Kausatzaileari edo horren ondorengoei begira, komisarioak oinordeko izateko ezduintasun-arrazoiren bat betetzen duenean.
7. Ahalordean bertan ezarritako arrazoien ondorioz.
8. Ezeztapenaren ondorioz.
9. Izatezko bikotea azkentzearen ondorioz, azkentzeko arrazoa ez bada izatezko bikotekideak elkarrekin ezkontzea.

46. artikulua

Testamentugilearen borondateak lehentasuna du beti, atal honetako arauak interpretatu eta aplikatzeko orduan.

II. TITULUA

TESTAMENTUA EGITEKO ASKATASUNARI JARRITAKO MUGAPENAK

1. ATALA

Senipartea

47. artikulua

Senipartedunak dira:

- a) seme-alabak edo ondorengoak, edozein gradutan; eta.
- b) alarguna edo bizirik dirauen izatezko bikotekidea, horren gozamen-kuota dela bide, eta, betiere, beste jaraunsle-mota guztiekin batera.

Bizkaiko gune forudunean edo Lur Lauan, eta Arabako Laudio eta Aramaioko udal mugarteetan, tronkalitateari buruzko arauak lehentasuna dute, senipartearen gainean; baina, tronkeroa seniparteduna denean, berari esleitutako ondasun tronkalak seniparteari egotziko zaizkio.

48. artikulua

1. Ondorengo senipartea jaraunsiaren gaineko kuota bat da, balio ekonomikoaren arabera kalkulatu dena; testamentugileak kuota hori eratzeki ahal die bere oinordekoei, jaraunsle-izendapenaren bidez, legatuaren bidez, dohaintzaren bidez nahiz bestelako moduez.

2. Testamentugileak betebeharra du, bere oinordekoei senipartea eskualdatzeko; baina, horien artean, bat edo batzuk aukera ditzake, eta gainerakoak baztertu, esanbidez nahiz isilbidez.

3. Bazterketarik ez egitea eta isilbidez baztertzea parekoak dira.

4. Ondorengoa nahitaezko jaraunslea baldin bada, eta, nahita edo nahi gabe, preterituta geratzen bada, preterizio hori bazterketaren parekoa da.

5. Seniparteari uko egin dakioke, kausatzailearen heriotza gertatu aurretik ere, horretarako eginiko oinordetza-itunaren bidez, kausatzailearen eta senipartedunaren artean. Senipartedun guztien uko egitea izan ezik, senipartearen ukiezintasuna gordeko da, berorri uko egin ez dioten senipartedunentzat.

49. artikulua

Seme-alaba edo ondorengoan senipartea, kopuruari dagokionez, jarauntsiko ondasunen heren batekoa da.

50. artikulua

Seme-alabak hilda badaude edo jaraungabetuak izan badira, euren ondorengoak izango dira haien ordezeko edo ordezkari.

51. artikulua

1. Testamentugileak senipartea eman ahal izango die bere ilobei edo urrunagoko ondorengoei, nahiz eta horien gurasoak edo aurrekoak bizirik egon.

2. Nahitaezko jaraunsle guztiak preterituz gero, horrek berarekin dakar ondare izaerako oinordetza-xedapen guztien deuseztasuna.

3. Nahitaezko jaraunslea, esanbidez edo isilbidez, baztertua izan bada, eta testamentuak seniparte kolektiboari kalte egiten badio, orduan jaraunsle horrek eutsi egiten die hirugarrenen aurka dituen eskubideei.

52. artikulua

1. Alargunak edo bizirik dirauen izatezko bikotekideak gozamen-eskubidea izango du, kausatzaileak utzitako ondasun guztien erdian gainean, ondorengoekin edo aurrekoekin batera agertuz gero.

2. Ondorengorik eta aurrekorik izan ezean, gozamina izango du, ondasunen bi herenen gainean.

53. artikulua

1. Ezkontideari edo bizirik dirauen izatezko bikotekideari bere gozamen-zatia ordaintzeko, jaraunsleek esleitu ahal dizkiote bizi arteko errenta, ondasun zehatz batzuen produktuak edo eskudiruzko kapitala; horretarako, elkarrekin ados jarrita jardun behar dute, edo, bestela, epailearen aginduz.

2. Hori egiten ez den bitartean, jarauntsiko ondasun guztiak lotuta daude, alargunari edo bizirik dirauen izatezko bikotekideari dagokion gozamen-zatiaren ordainketarekin.

3. Alargunaren edo bizirik dirauen izatezko bikotekidearen gozamina diruaren gainekoa edo inbertsio-funtsen gainekoa baldin bada, funtsok elkarren artean pilatzeko

modukoak izan zein izan ez, gozamen horri, lehenengo eta behin, kausatzailearen xedapenak aplikatzen zaizkio, bai eta gozamendunaren eta jabe soilen arteko hitzarmenak ere. Halako hitzarmenik izan ezean, diruaren gaineko gozamena duenak eskubidea du, kapitalaren ondoriozko korrituen gainean eta bestelako etekinen gainean; eta, bestalde, inbertsio-funtsek eratorritako partaidetzen gaineko gozamena duenak eskubidea du, eraketa-datatik gozamena azkendu arte sortutako gainbalioen gainean. Ustezko etekin eta gainbalio horiei fruitu zibilen erregelak aplikatuko zaizkie.

54. artikulua

Alargunak edo bizirik dirauen izatezko bikotekideak, bere seniparteaz gain, biztantzeko eskubidea izango du, ezkontzari edo izatezko bikoteari dagokion etxebizitza horretan, betiere alargun dirauen artean, ezkonduen antzeko bizimodurik egiten ez duen artean, ezkontzatik kanpoko seme edo alabaren bat ez duen artean edota izatezko beste bikote bat eratzen ez duen artean.

55. artikulua

Testamentugileak beren-beregi xedatutakoa salbu, banandutako ezkontideak ez du seniparte-eskubiderik izango, eta, ezkontzari edo izatezko bikoteari dagokion etxebizitza horretan, ez du biztantzeko eskubiderik izango, baldin eta banantzea epai irmoan adierazi bada, edo banantze hori elkarrekin ados jarrita erabaki eta modu sinesgarrian jasota badago; orobat, ezkontideak, ezkonduen antzeko bizimodua egiten duenean, edota bizirik dirauen izatezko bikotekideak, beste norbaiti lotuta dagoenean, sentimendu- eta sexu-harremanak direla bide.

56. artikulua

1. Seme-alaba eta ondorengoei ezin izango zaie ezarri ordezen edo kargarik, horrek xedapen askeko zatia gaitzen badu, salbu eta hori nahitaezko beste oinordeko batzuen mesederako egiten denean.

2. Alargunari edo bizirik dirauen izatezko bikotekideari aitortutako eskubideek ez dute eraginik izango senipartea ukitzeko ezintasunaren gainean; ez du ukiezintasun horren gainean eraginik izango, halaber, hari gozamen unibertsalaren gaineko legatua emateak.

57. artikulua

Kausatzaileak bere ezkontideari legatu gisa eman ahal izango dio bere ondasunen gaineko gozamen unibertsala; gozamen hori azkenduko da, 55. artikuluko senipartea zein arrazoi azkendu eta arrazoi berberen ondorioz. Testamentugileak beren-beregi xedatutakoa salbu, legatu hori eta xedapen askeko zatiaren gainekoa bateraezinak izango dira.

Kausatzaileak bi legatu horiek hautabidez xedatzen baditu, alargunak edo bizirik dirauen izatezko bikotekideak egingo du aukeraketa.

2. ATALA

Jarauntsia kalkulatzeko eta senipartea ordaintzea

58. artikulua

Seniparte-kuota kalkulatzeko, kontuan hartuko da oinordetzako ondasun guztien balioa, oinordetzarako delazioa gauzatzen den unean, betiere zor eta zamak kenduta. Balio likidoari gehituko zaio zenbatu beharreko dohaintzen balioa; halako dohaintzak dira esanbidezko bazterketarik gabe egindako guztiak, edota nahitaezko jarauntsia ez diren mesederako egindakoak.

59. artikulua

1. Zenbatu beharreko dohaintzen balioa izango da dohaintzok kausatzailearen heriotza-unean zutena; betiere, aurretiaz kendu behar dira dohaintza-hartzaileak dohaintzapeko ondasunetan egin eta ordaindutako hobekuntza onuragarriak, eta, era berean, dohaintza-hartzaile horrek ordaindutako artatze- edo konponketa-gastu bereziak, baldin eta gastuok ez badira beraren erruz gertatu. Ondasunen balioari erantsiko zaio dohaintza-hartzailearen erruz gertaturiko narriaduren zenbatespena, narriadurok ondasunen balioa

txikitu badute. Dohaintza-hartzaileak dohaintzapeko ondasunak besterendu baditu, horien balio gisa hartuko da besterentze-unean ondasunok zutena. Ondasun batzuk dohaintza-hartzailearen erruz suntsitu badira, horiek suntsitze unean zuten balioa bakarrik zenbatuko da.

2. Nahitaezko jaraunsleen mesederako dohaintzak kolazionatu beharrekoak izango dira, bakar-bakarrik, dohaintza-emaileak kontrakoa xedatzen ez duenean edo dohaintza-emaile horrek esanbidezko bazterketarik egiten ez duenean.

3. Kolazionatu beharreko dohaintzak halakoak izango dira, banaketa-unean duten balioaren neurrian.

4. Senipartedun baten mesederako egindako oinordetza-xedapenak kolazionatu beharrekoak izango dira, baldin eta halakoetan gainerako senipartedunen esanbidezko bazterketa egin ez bada.

60. artikulua

Testamentu-ahalorea izanez gero, eta senipartea finkatzeko helburuarekin, ondasunen balorazioa egingo du:

1. Komisarioak, oinordetzaren gaineko interesik ez badu.
2. Komisarioak, kausatzaileak izendatu duen kontulari-banatzailerekin batera.
3. Komisarioak, ustezko oinordekoekin batera.
4. Epailearen erabakiz.

3. ATALA

Tronkalitatea, Bizkaia, Aramaio eta Laudion

1. azpiatala

Xedapen orokorrak

61. artikulua

1. Bizkaiko Lur Lauan, eta Arabako Aramaio eta Laudioko udal mugarteetan, onibarren gaineko jabetza tronkala da. Tronkalitateak ondarearen familia-izaera babesten du.

2. Ondasun tronkalen jabeak horiek xedatu ahal ditu, bakarrik, senide tronkeroen eskubideak errespetatuz.

3. Xedatze-egintzek senide tronkeroen eskubideak urratzen badituzte, egintza horiek aurkaratu ahal izango dira, lege honetan ezarri forma eta ondoreekin.

62. artikulua

1. Senidetasun tronkala beti zehazten da, Bizkaiko Infanzonatuan edo Lur Lauan, nahiz Arabako Aramaio eta Laudioko udal mugarteetan kokaturiko onibarrari begira.

2. Onibarrak tronkalak dira, senide tronkeroak daudenean bakarrik.

3. Ondasunak senide tronkeroetatik kanpo eskuratzen direnean, nahiz eta lehenago horietariko baten jabetzapekoak izan, ez dira tronkal bihurtzen, ondorengo bati eskualdatzen ez zaizkion bitartean.

63. artikulua

1. Tronkalitatearen ondoreetarako, onibarrak dira jabetza eta gainerako gozatze-eskubide errealak, baldin eta lurzoruaren gainekoak badira, edota bertan eraiki, landatu eta ereiten den guztiaren gainekoak.

2. Onibar gisa hartuko dira ondasun higigarriak, baldin eta aurreko paragrafoan aipatu ondasunetarako destinatzen badira edo horiei lotuta badaude, salbu eta, kalterik eragin gabe banantzeko modukoak izanik, modu independentean eskualdatzen direnean.

3. Fruituak eta landareak, banantzeko modukoak izanik, lurzorutik bereizita eskualdatzen badira, ez daude tronkalitate-printzipioaren mende, ezta zuhaitzak ere, horiek mozteko besterentzen badira.

64. artikulua

1. Tronkalitatearen ondoreetarako, onibarrak dira, bakarrik, Bizkaiko Infanzonatu edo Lur Lauan, nahiz Arabako Aramaio eta Laudioko udalerrietan kokaturikoak.

2. Infanzonatu edo Lur Laua da Bizkaiko lurralde historiko osoa, salbu eta Balmaseda, Bermeo, Bilbo, Durango, Ermua, Gernika-Lumo, Lanestosa, Lekeitio, Markina-Xemein, Ondarroa, Otxandio, Portugalete eta Plentziako hiribilduen zati forugabea, eta Urduñako hiria.

65. artikulua

1. Aipatu hiribilduen eta hiriaren lurraldearen barruan, tronkalitatea aginduzkoa izango da, bakarrik, Lur Lauari dagokion gunean; hiriek egindako planoetan dago mugatuta gune hori,

eta Bizkaiko Batzar Nagusiek plano horiek onetsi zituzten, 1994ko maiatzaren 4ko erabakiaren bitartez.

2. Bizkaiko udalerrien mugetan administrazio-aldarazpenak gertatuz gero, horiek ez dute aldatuko ukitutako lurraldeetan aplikatu beharreko zuzenbide zibila.

66. artikulua

Senide tronkeroak dira, odolkidetasunez zein adopzio bidez:

1. Beheranzko zuzeneko lerroan, seme-alabak eta gainerako ondorengoak.

2. Goranzko zuzeneko lerroan, onibarra zein lerrotatik etorri eta lerro horretako aurrekoak, eskuraketa-titulua edozein izanik ere.

Bi ezkontideek ezkontza bitartean eskuratutako onibarrei dagokienez, edota izatezko bikotekideek bikotearen indarraldian zehar eskuraturiko onibarrei dagokienez, tronkero dira bi ezkontideak edo izatezko bikotekide biak. Nahiz eta ondasun horiek seme-alabei edo ondorengoei eskualdatu, ezkontide edo izatezko bikotekide eskuratzailleek eusten diote goranzko lerroan tronkero izateari, ondorengo titularrarekin duten senidetasun-gradua edozein izanik ere.

3. Alboko lerroan, laugarren gradurainoko albokoak, betiere onibarra zein lerrotatik etorri eta lerro horretan.

67. artikulua

1. Beheranzko lerroan, senidetasun tronkala luzatzen da, gradu-mugarik gabe, 62.3 artikuluan xedatutakoa salbu.

2. Goranzkoan, senidetasun tronkala bukatzen da, onibarraren edukitza lehenengoz izan zuen aurrekoarengan.

3. Albokoan, senidetasun tronkala odoleko laugarren gradu zibileraino heltzen da, hori ere barne.

68. artikulua

1. Tronkalitatea sortzen da, Bizkaiko toki-auzotasun zibila edo Aramaio eta Laudio udal mugarteetako toki-auzotasun zibila duen pertsonak onibarra eskuratzen duen unetik; eta, une horretatik aurrera, tronkalitatea hedatzen zaie pertsona horren ondorengo guztiei, lege honen 62.3 artikuluan ezarritakoa salbu.

2. Behin tronkalitatea eratuta, senide tronkeorek, euskal auzotasun zibila izan zein izan ez, euren lehenespen-eskubideari eusten diote, titularrak *inter vivos* nahiz *mortis causa* gauzatzen dituen xedatze-egintza guztietan.

3. Familian tronkalitatea azkentzen da, titularra hiltzean ez badago senide tronkerorik.

Tronkalitatea azkentzen da, halaber, titularrak Bizkaiko toki-auzotasun zibila galtzen duen unean ez badago senide tronkerorik zuzeneko lerroan, ezta alboko lerroko bigarren eta hirugarren graduetan ere.

69. artikulua

1. Ondasun tronkalak xedatzeko egintzak *inter vivos* eta doan burutzen badira, kanpokoen mesederako edo ondasunok eskuratzeko lehenespeneko lerroan ez dauden senideen mesederako, senide tronkerorik egintza horiek deuseztatu ahal izango dituzte, lau urteko epean, legitimazioa dutenek xedatze-egintzaren berri izan dutenetik eta, edozein kasutan ere, Jabetza Erregistroan inskribatu direnetik.

2. Ondasun tronkalak xedatzeko egintzak *mortis causa* burutzen badira, kanpokoen mesederako edo lehenespeneko lerroan ez dauden senideen mesederako, egintzok baliozkoak izango dira; hala ere, senide tronkerorik testamentu- nahiz oinordetza-klausula aurkaratu ahal izango dute, lau urteko epean, legitimazioa dutenek xedatze-egintzaren berri izan dutenetik eta, edozein kasutan ere, Jabetza Erregistroan inskribatu direnetik.

70. artikulua

1. Tronkalitate-eskubideak gailentzen dira, seniparteari begira.

2. Pertsona bera, aldi berean, oinordeko tronkeroa eta seniparteduna baldin bada, tronkerorik gisa dagozkion ondasunak haren seniparteari egotziko zaizkio.

3. Alargunaren edo bizirik dirauen izatezko bikotekidearen senipartea ondasun ez-tronkalekin ordainduko da, eta, halakorik ez dagoenean, eta orduan bakarrik, ondasun tronkaletara jo ahal izango da, beharrezkoa den kopuruan.

4. Ezin izango da ordezipen edo zamarik ezarri ondasun tronkalen gainean, lerro bereko beste senide tronkerorik baten mesederako ez bada.

5. Alargunari edo bizirik dirauen izatezko bikotekideari aitortutako eskubideek ez dute eraginik izango ondasun tronkalak ukitzeko ezintasunaren gainean; ez du ukiezintasun horren gainean eraginik izango, halaber, hari gozamen unibertsalaren gaineko legatua emateak.

6. Tronkerorik konmutatu ahal izango dute alargunari edo bizirik dirauen izatezko bikotekideari ondasun tronkaletan dagozkion gozamenak, 53. artikuluan ezarritakoarekin bat

etorri; horretarako, eskudiruzko kapitala emango diote, eta hark askatasunez xedatu ahal izango du kapital hori.

7. Kausatzailearen ondasun tronkalak zenbatuko dira, seniparte-kuota kalkulatzeko; eta ulertuko da ondasunok, lehenengo lekuan, senipartearen ordainketari egozten zaizkiola, testamentugileak beren-beregi kontrakoa xedatu ezik.

8. Kausatzailearen zorrak ordainduko dira ondasun higigarrien eta ondasun higiezin ez-tronkalen zenbatekoarekin; eta batzuk eta besteak nahikoa ez badira, eta orduan bakarrik, lerro bakoitzeko ondasun tronkalek izango dute erantzukizuna, bakoitzaren zenbatekoaren arabera.

71. artikulua

Baserria horri lotutako lurrekin batera doan eskualdatzean, eskualdaketa horrek bere baitara bilduko ditu, kontrakoa xedatu ezean, baserrian bertan hura ustiatzeko dauden altzariak, abelburuak, ustiatze-eskubideak, makineria eta instalazioak.

2. azpiatala

Lehenespenez eskuratzeko eskubide tronkalak

72. artikulua

1. Tronkeroei lehenespenez eskuratzeko eskubidea dagokie, ondasun tronkalak kostu bidez besterentzen zaizkienean tronkalitatetik kanpokoei. Eskubide horren hedadura eta hura egikaritzeko modua azpiatal honen arauetara egokitu behar zaizkie.

2. Lehenespenezko tronkerok bakarrik egikaritu ahal dituzte eskubide horiek; halakotzat hartzen dira, ondoren, lerroz lerro eta lehenespen-hurrenkeraren arabera aipatuko direnak:

1. Beheranzko zuzeneko lerroan daudenak.

2. Goranzko zuzeneko lerroan daudenak.

3. Anai-arrebak eta hildako anai-arreben seme-alabak, azken horiek haiekin batera agertzen badira.

3. Era berean, eskubide horiek bidezkoak izango dira, baldin eta besterentzea egiten bada, lehenespenez eskuratzeko eskubidea norik egikaritu eta geroagoko lerroan lehenespenezko senide tronkero denaren mesederako.

4. Lehenespenez eskuratzeko eskubideari uko egin ahal zaio edozein unetan; baina uko-egite hori ez da loteslea izango tronkeroarentzat, horren datatik urte bete igarotakoan.

73. artikulua

Lerro bakoitzaren barruan, hurbileko senideak urrunekoa baztertzen du. Gradu bereko senideak bat baino gehiago izanik, guztiek ere lehenespenez eskuratzeko eskubidea egikaritu nahi badute, orduan, finkaren edukitza zein tronkerok izan eta horrexeri dagokio eskubidea. Halakorik izan ezean, eskuratzailerak izendatuko da, notarioaren aurrean egindako zozketaren bidez.

74. artikulua

Ez da lehenespenez eskuratzeko eskubiderik gertatuko, besterendutako finkak hirilurrean edo sektoreen arabera urbanizatzeko moduko lurzoruan badaude.

75. artikulua

Finka bat baino gehiago besterentzen badira, tronkeroak bere eskubidea egikaritu ahal izango du, bati edo batzuei begira, eta ez gainerakoei begira; baina, baserria besterentzen bada, orduan hori ustiategi gisa eskuratu beharko du, horri lotuta besterentzen diren lur guztiekin batera, nahiz eta Jabetza Erregistroan bananduta inskribaturik agertu.

76. artikulua

Norbaitek ondasun tronkalak besterendu nahi baditu, eta ondasun horiek foru-saka eskubidearen mendekoak badira, senide tronkeroei dei egingo die, notarioaren bidez.

Deia aldarrikatuko da ediktuen bidez. Horiek artikulua honetan arauturikoaren arabera argitaratuko dira.

Ediktuan ondorengoak adieraziko dira: besterentzea nor egin nahi duen eta horren nondik norakoak, besterendu nahi den finkarenak, horren eskuraketa-titulua nondik datorkion, katastroaren araberrako balioa, horrelakorik baldin balego, eta besterentzea gauzatzeko aukeratutako notarioa, baita finkaren erregistroko inskripzio-ezaugarriak ere, halakoak balitu.

Ediktua, edozelan ere, finka zein udal mugartetan kokaturik egon eta udaletxeko iragarkietarako tokian emango da argitara.

Deia notario-aktaren bidez adieraziko da. Horretarako, notarioak alkateari ediktua eskura eman edo jaso izanaren agiridun ziurtatutako postaz igorri diezaioke, iragarkietarako tokian jarri eta hamabost egunez etenik gabe jendaurrean egon dadin. Jaso duenak hori horrela izan dela egiaztatuko du berak izenpetutako edo ediktuan beheko aldean onetsitako egiaztagiriz.

Deia, halaber, zuzeneko notario-jakinazpenaren bidez egin daiteke. Ediktuaeren xehetasunak bilduko ditu horrek eta senide tronkero guztiei egingo zaie. Ondore horretarako, alboko senideei egindako jakinarazpenaren kasuan, ulertuko da jakinarazpen hori haien seme-alaba eta ondorengoei ere egin zaiela.

77. artikulua

1. Tronkeroak onibarra eskuratu nahi badu, jakinarazpen pertsonala zein notariok egin eta notario horren aurrean agertuko da tronkeroa, jakinarazpenetik zenbatuta hil bateko epean, edo ediktua argitaratu eta hurrengo hamar egun baliodunetan. Egintza horretan bertan, tronkeroak gordailutu egingo du, fidantza gisa, katastroaren araberako balioaren ehuneko hogeia, balio hori ediktuan edo zuzeneko notario-jakinazpenean agertzen bada.

2. Tronkero bat baino gehiago agertuz gero, guztiek ere fidantza jartzeko betebeharra izango dute, eta notarioak fidantza atxikiko du, eskritura egiletsi arte; norbaitek fidantza kentzen badu, bere eskubideari uko egiten diola ulertuko da.

3. Salmenta-eskrituraren aurreko notario-jarduna agerkai bakar batean jasoko da. Notarioak burututako eginbide guztien lekukotza emango die agertzaileei.

78. artikulua

1. Notarioak alderdiei dei egingo die, alderdiok, aurreko artikuluan aipatu epea mugatzen eta hurrengo hogeia egun baliodunetan, peritua izenda dezaten; peritu horrek finka baloratu beharko du. Alderdiak ados jartzen ez badira, bakoitzak peritu bana izendatuko du, eta, hirugarren peritua izendatzeko, notarioaren aurrean zakuan sartuko dira lau perituen izenak. Notarioak berak izendatuko ditu lau horiek, finken izaera kontuan hartuta, finka horiek bide judizialean baloratzeko baimena duten perituen artean. Behin izenak zakuan sartuta, zozketa bidez izendatuko da lau horietatik bat. Notarioak perituei epea jarriko die, tasazioa egin dezaten; epe hori ezingo da izan hogeia egunetik gorakoa.

Perituek finkatutako prezioa alderdientzat loteslea izango da, eta alderdiok eskritura egiletsi beharko dute, tasazioaren emaitza haiei noiz jakinarazi eta hurrengo hamabost egunetan.

Notarioak aipatu data horretan, saltzailea ez bada agertzen, ulertuko da ados dagoela, tronkeroek zein peritu proposatu eta peritu horren izendapenarekin.

2. Tasazioa ez da beharrezkoa izango, baldin eta eskualdatzaileak eta lehenespeneko tronkero izendatuak, prezioa hitzartzen badute, eta, aldi berean, eskritura publikoa formalizatzen badute.

79. artikulua

1. Fidantzarekin aurre egingo zaie hura nork eman eta horrexen betebeharreij; pertsona hori ez bada agertzen eskrituraren egilespenera, eskualdatzaileak aukeran du finkatutako prezioan egilespena egin dadin eskatzea edo hark eskuraketan atzera egin duela ulertzea; besterentze-asmoa nork iragarri eta horrexen esku geratuko da fidantzaren zenbatekoa, kalte-ordain gisa eta hori beheratzeko aukeratik gabe. Eskualdaketa aukeratuz gero, prezioaren zati gisa hartuko da fidantza.

2. Atzera-egite kasuan, notarioak atzera-egite hori jakinaraziko die, hamar eguneko epean, fidantza eman eta horri eusten dioten senide tronkeroei, salmenta formalizatzeko eguna eta ordua adieraziz. Jakinarazpenaren eta formalizazio-dataren artean, gutxienez, hamabost egun igaro beharko dira, salbu eta jakinarazpena jaso dutenek beste tasazio bat eskatzen dutenean.

80. artikulua

1. Senide tronkeroetatik batek ere ez badu bere burua aurkezten edo batek ere ez badu bere eskubidea gauzatzen, jabeak onibarra besterentzeko askatasuna izango du, kostu bidezko tituluetatik edozeinen bidez, eta berak askatasunez erabakitzen dituen prezio eta baldintzetan; horretarako epea urte betekoa izango da, ediktuan aipatu epea muga-eguneratu denetik zenbatuta. Epe hori igarota, ezin izango du kostu bidezko besterentzerik gauzatu, beste dei bat egin gabe.

2. Tronkeroak bere burua ez duela aurkeztu ulertuko da, baldin eta tronkero horrek azpiatal honetan aipatu epeetatik edozein iraungitzen uzten baditu.

81. artikulua

Notarioaren aurreko agerraldiaren bidez, eta aho batez erabakia hartzen badute besterentzaileek, eta dei horretara lege bidez agertu diren tronkeroek, lehenespen-graduan ez daudenek barne, orduan finka hirugarrenari besterendu ahalko zaio; besterentzea formalizatu beharko da, aurreko artikuluan agindu epean, alegia, urte beteko epean.

82. artikulua

Ondasun tronkalak kostu bidez besterentzeko eskritura guztietan, besterentze hori lehenespenez eskuratzeko eskubidea mendekoa baldin bada, foru-deia egin den ala ez agerraraziko da; eta, baiezko kasuan, xehe-xehe aipatuko dira ediktua finkatzeko akta, edo, ediktua egunkarian argitaratu bada, egunkari horren data eta orrialdea, bai eta geroko

eginbideak ere; kasuan kasuko inskripzioan agerraraziko da, halaber, deia legezko forman egin den ala ez.

83. artikulua

1. Onibarra besterentzen bada aurretiaz deia egin gabe, 72.2. artikuluan zerrendaturiko edozein tronkerok foru-saka akzioa egikari dezake, besterentzearen deuseztasuna eta finkaren adjudikazioa eskatuz, azken hori finkaren beraren balorazio zuzenaren arabera. Tronkeroak epaiketa adierazle batean egikaritu beharko du eskubide hori, eta epaiketa hori sustatu beharko du, besterentzailearen aurka, eskuratzaileren aurka eta erregistroan besterentze hori egin eta harrezkeroko beste eskubide-titular guztien aurka, hiru hileko epean, Jabetza Erregistroan inskripzioa egin denetik zenbatuta, edo, inskripzioa egin ezik, besterentzearen berri izan duenetik zenbatuta.

2. Tronkeroak eskubide berbera izango du, baldin eta, foru-deiak egin arren, finka besterendu bada, iragarritako prezio edo baldintzez bestekoetan.

3. Epaiak oniritzia ematen badio saka-akzioari, salmenta deuseza dela adieraziko du, eta demandatzailearen mesederako beste besterentze bat egitea aginduko du; epaiak berak finkatuko du zein prezio ordaindu behar duen demandatzaileak, horretarako, epaiketan bertan, alderdien arteko aurkakotasunean jardungo dela.

4. Behin epaia irmo izanda, demandatzaileak epai hori betearazteko akzioa egikaritzen badu, epaitegiaren zainpean utzi beharko du onibarraren balorazio gisa finkatutako prezioa; prezio horren gain, erosleak lehenespena izango du, saltzailearen beste edozein hartzekoduni begira, erosketaren prezioa eta horren korrituak kobratzeko. Behin jabariari buruzko inskripzioa deuseza dela adierazita, inskripzio horren ondorengo zamak baldin badaude Jabetza Erregistroan, eta zama horiek, epaiaren aginduz, ezereztu beharrekoak badira, orduan, zainpean utzitako prezioa, lehenengo eta behin, geroagoko hartzekodunen esku geratuko da. Inguruabar hori epailearen ebazpenean jaso beharko da.

5. Tronkero demandatzaileak eskatu behar du betearazpena, epaia irmoa denetik hiru hileko epean; behin epe hori igarota, aurkaratutako salmenta baliozkotuta geratuko da. Epaiak, betearazpena agintzeko unean, erabaki beharko du zainpean jarritako kopuruaren destinoa.

84. artikulua

1. Hipoteka-betearazpenaren kasuan, betearazpen hori epaiketa bidezkoa izan nahiz epaiketatik kanpokoa izan, eta premiamendu-prozeduretan ere, senide tronkerok hurrengo eskubideetatik edozein egikaritu ahal izango dute, foru-sakaren ondoriozko eskubidea duten neurrian:

Lehenengoa. Lehenespenez eskuratzeko eskubidea, salmenta-adjudikazioaren prezioa dela bide. Horretarako, enkantea zein organok egin eta organo horren aurrean agertu beharko da, eta prezioa zainpean utzi beharko du, salmenta-eskitura egiletsi baino lehen, edo organo eskudunak Jabetza Erregistroan inskribatzeko moduko ziurtagiria luzatu baino lehen.

Bigarrena. Foru-sakaren ondoriozko eskubidea, titulu honetan araututako moduan, eta, betiere, hiru hileko epean, enkantearen datatik zenbatuta.

2. Adjudikazioa hartzekodun betearazleari egiten zaionean, eskubide berbera izango dute, hiru hileko epean, adjudikazioaren datatik zenbatuta.

85. artikulua

1. Azpiatal honetan xedatutakoa aplikatuko da trukaketa-kasuetan ere, baldin eta hurrengo inguruabarretatik bat gertatzen bada:

a) Ondasun tronkala trukutzen edo subrogatzen denean ondasun ez-tronkalekin, edo, tronkalak izanda, lehenespenez eskuratzeko eskubidetik baztertuta dauden ondasunekin.

b) Jasotako ondasunaren balioa, izatez, trukaketan emandako ondasun tronkalarena baino txikiagoa denean, heren batean.

2. Titularrak ondasun tronkala besterentzen duenean, bizi arteko errentaren bat edo mantenua lortzeko, orduan, eskubide hori egikaritzen duenak bermatu beharko du, gutxienez, pentsio hori ordaintzea edo harako laguntza ematea, besterentzailea eta haren ezkontide edo bizikidearen bizitzak iraun bitartean.

86. artikulua

1. Errentariaren errentamendu-kontratuak berrogei urtetik gorako indarraldia baldin badu, errentari horren kausatzaile zein senide izan eta senide horiek guztiek finkaren gainean izan duten edukitza-epea barne hartuta, orduan errentariak errentapeko finka lehenespenez eskuratzeko eskubidea izango du, azpiatal honetan araututako moduan.

2. Errentariaren eskubide horrek lehenespena izango du, alboko senideenari begira, eta tronkeretatik batek ere ez du lehenespeneko eskubiderik izango, errentariari finka eskualdatzen zaionean jabetza eskuratzeko eskubidearen ondorioz.

3. Edozein kasutan ere, besterentzeko borondatea errentariari ere jakinarazi beharko zaio.

87. artikulua

Titulu honetan aitorturiko eskubideek lehenespena izango dute, beste edozein eskuraketa-eskubideri begira, baita erregistroko hirugarrengotzari begira ere, baldin eta halakoa sortzen bada, inskripzioa egin delako, lehenespenez eskuratzeko eskubidea egikaritzeko epeetan zehar.

4. ATALA

Testamentua egiteko askatasuna, Arabako Aiara haranean

88. artikulua

1. Aiarako haranari berezko zaion zuzenbide zibila aplikatuko da Aiara, Amurrio eta Okondoko udal mugarteetan, eta, Artziniegako udaletik, Mendieta, Erretes Tudela, Santa Koloma eta Soxogutiko auzoetan.

2. Aipatu udal mugarteetan geroago administrazio-aldarazpenak gertatuz gero, horiek ez dute aldatuko zuzenbide zibil aplikagarria.

89. artikulua

1. Aiarako toki-auzotasun zibila dutenek euren ondasunak askatasunez xedatu ahal dituzte, hala nahi eta hobesten duten modurik egokienean, testamentu, dohaintza nahiz oinordetza-itunaren bidez, titulu unibertsalaren bidez nahiz banakako tituluaren bitartez, euren nahitaezko jaraunsleak gehiagorekin edo gutxiagorekin baztertuz.

2. Nahitaezko jaraunsle gisa hartzen dira lege honen 47. artikulua araberako halakoak direnak.

90. artikulua

1. Bazterketa esanbidezkoa nahiz isilbidezkoa izan daiteke, banakakoa nahiz baterakoa.

2. Bazterketa ez egiteak sortuko ditu 48.3 artikuluan ezarri ondoreak.

91. artikulua

1. Aiarako toki-auzotasun zibila dutenek botere osoko gozamena eratu ahal dute, testamentuaren bidez nahiz oinordetza-itunaren bidez.

2. Eratutakoa botere osoko gozamen gisa hartzen da, gozamendunari ahalmena ematen zaionean, ondasun guztiak edo batzuk dohaineko tituluan, *inter vivos* nahiz *mortis*

causa xedatzeko, eratzailearen seme-alaba edo ondorengoen mesederako, eta eratzaileak beren-beregi aipaturiko beste pertsonen mesederako.

3. Eratzaileak botere osoko gozamenaren edukia zabaldu, murriztu edo zehaztu ahal du.

4. Testamentu-ahalordea ematen denean ulertzen da botere osoko gozamena ere egiletsi dela, beren-beregi kontrakoa xedatzen denean izan ezik.

92. artikulua

Botere osoko gozamena bere-berezko eskubidea da. Ezin izango da inolako tituluren bidez besterendu edo kargatu, eratzaileak horretarako baimena eman ezik.

93. artikulua

Botere osoko gozamendunak ondasun batzuk xedatzen baditu, jasotako ondasunekin baztertuta geratzen dira senipartedun onuradunak; horri kalterik egin gabe, geroagoko egintzetan, gozamendunak beste ondasun batzuk eman ahal dizkie senipartedun horiei.

94. artikulua

Gozamendunak ordaindu beharko ditu botere osoko gozamenak zein ondasun hartu, eta ondasun horien gaineko konponketa, gastu, zama eta kontribuzio guztiak, ondasunok xedatzen ez dituen bitartean.

95. artikulua

Botere osoko gozamendunak ez du fidantza emateko betebeharririk izango, kausatzaileak beren-beregi xedatutakoa salbu.

«5. ATALA

Baserriari buruzko arau bereziak Gipuzkoan

96. artikulua

Gipuzkoako lurralde historikoan, baserriaren gaineko oinordetza antolatzeko, lege honen arauak aplikatuko dira, betiere lurralde historiko horretako forma, erakunde eta printzipio tradizionaleri egokituz.

97. artikulua

Baserria, izatez, familiaren ustiategia da, nekazaritzaren arlokoa nahiz abeltzaintzaren arlokoa; ustiategi hori eratzen du landetxeak berak, eta, horrekin batera, osagai higigarri desberdinek, abelburuek, ustiatze-eskubideek, makineriak, instalazioek, eta, orobat, landa, lursail, baso edo mendi batek edo batzuek. Lursail edo landa horiek landetxearen ondoan egon daitezke edo horretatik aparte, eta, halakoak izendatzeko, baserriari dagozkion lurak direla esan ohi da.

98. artikulua

Baserriaren osagaietan ondazilegiak barruraturik daudela ulertuko da.

99. artikulua

Baserria eta bere lursailen eskualdaketak, dohaineko tituluaren bidez egiten denean, eta aurkakoa hitzartu ezean, aurreko artikuluetan zehaztutako multzoa barruratuko da.

III. TITULUA
OINORDETZA-ITUNAK

1. ATALA
Xedapen orokorrak

100. artikulua

1. Oinordetza-itunaren bidez, ondasunen titularrak horiek xedatu ahal ditu *mortis causa*.
2. Itunaren bitartez, halaber, uko egin dakieke jarauntsi oso baten edo zati baten gaineko oinordetza-eskubideei, jarauntsi horren kausatzailea bizirik dagoen bitartean. Era berean, xedatu ahal dira hirugarren baten jarauntsiaren gaineko oinordetza-eskubideak, betiere hirugarren horren adostasunarekin.
3. Oinordetza-ituna baliozkoa izan dadin, nahitaezkoa da egilesleak adin nagusikoak izatea.
4. Oinordetza-itunak nahitaez egiletsi beharko dira eskritura publikoan.

101. artikulua

1. Oinordetza-itunaren bidez ondasunen oinordekoa izendatzeak ondorerik gabe uzten ditu itunpeko ondasunen gainean aurretiaz egindako testamentu-xedapen guztiak.
2. Izendapen hori aldarazi edo suntsiarazi egingo da, bakarrik, egilesleek edo euren oinordekoek beste itun bat eginez gero, eta, orobat, alderdiek ezarri arrazoen ondorioz.
3. Oinordetza-ituna azkentzen da, alderdiek finkatutako arrazoen ondorioz edo legez ezarritako arrazoen ondorioz.

102. artikulua

Banakako ondasunen gainean *mortis causa* egindako dohaintza oinordetza-itun gisa hartzen da, eta halakoa izango da, orobat, *inter vivos* egindako dohaintza unibertsala, kontrakoa hizpatu ezik.

103. artikulua

Oinordekoa izendatzeko itunak bere baitan jaso dezake jarauntsiaren gaineko xedapena, titulu unibertsalaren bidez nahiz banakako tituluaren bidez, baita jarauntsiari uko egitea ere; bi kasuotan, egilesleek finka ditzakete hari jarri beharreko erreserbak, zamak, betebeharrak eta baldintzak.

2. ATALA

Oinordekoa izendatzeko itunak

104. artikulua

1. Oinordekoa izendatzen denean, unean bertan ondasunak eskualdatuz, oinordekoak ondasun horien gaineko titulartasuna eskuratzen du, betiere izendatzaileen intereserako, familiaren intereserako eta ondasunen ustiatzearen intereserako ezarritako mugekin; horregatik, kontrako ituna egin ezean, xedatze- edo kargatze-egintza oro baliozkoa izan dadin, nahitaezkoa izango da izendatzailearen eta izendatuaren baterako adostasuna.

2. Izendatzaileak oinordetza-itunaren aurretik zorrak hartu baditu, izendatzailearen hartzekodunek lehenespena dute, unean bertan eskualdatutako ondasunen gainean.

105. artikulua

1. Oinordekoa izendatzen denean *post mortem* eragingarritasunez, izendatuak ondasunak jasoko ditu, izendatzailea hiltzen den unean; baina, ituna egilesten denetik, oinordeko-izaera eskuratzen du, eta izaera hori besterenduezina eta enbargaezina da.

2. Izendatzaileak ondasunen gaineko titulartasunari eusten dio, eta, kontrakoa itundu ezean, ondasun horiek xedatu ahal izango ditu kostu bidez. Eskualdatutako ondasunak, izatez, ekoizpen-ondareak badira, eta izendatuak ondare horietan lan egiten badu, haren adostasuna nahitaezkoa izango da, ondasunok kostu bidez besterentzeko, baldin eta izendatzaileak eta izendatuak ez badute bestelakoa itundu.

3. Oinordekoa izendatzen denean *post mortem* eragingarritasunez, izendapen horren barruko ondasunek erantzukizuna dute, izendatzaileak hartutako zorren gainean.

106. artikulua

Oinordetza-itunak *post mortem* eragingarritasuna badu eta ezkontzako itunetan egilesten bada, izendatuak bere eskubidea xedatu ahal izango du dohaineko tituluaren bidez, baita izendatzailea bizirik dagoenean ere, *inter vivos* nahiz *mortis causa* egintzen bitartez, bere seme-alaba eta ondorengoen mesederako.

Izendatua izendatzailea baino lehen hilez gero, izendatuaren eskubidea haren ondorengoei eskualdatzen zaie. Baldin eta badira, lehenez eta abintestato hildako izendatu baten seme-alaba edo ondorengo batzuk, izendatzaileak aukera ditzake horietariko bat edo batzuk, testamentu, itun edo bestelako oinordetza-titulu baten bidez.

107. artikulua

1. Familia-ondarearen oinordekoa izendatzen denean, horrekin batera izendatzaileen eta izendatuen arteko bizikidetasun-ituna egin daiteke, sozietate-mota desberdinen formapean edo ondasun-erkidegoaren araubidea erabiliz. Itundutako bizikidetasun-araubideari edo familia-sozietateari aplikatuko zaio, lehenengo eta behin, titulu eratzailea, eta, ordezko moduan, Euskal Lege zibil honetan xedatutakoa.

2. Kontrako ituna egin ezean, izendatzaileetatik bat hiltzean ulertuko da horren ezkontideak edo bizirik dirauen izatezko bikotekideak, itunaren egilesle denak, bizi artean eta oso-osorik gordetzen dituela bi-biok erreserbatu izan dituzten eskubideak.

3. Izendatzaileari itzuliko zaizkio mantenuaren kargapean oinordetza-itunaren bidez eskualdatutako ondasunak, izendatua hiltzen bada, seme-alaba eta ondorengorik utzi gabe, izendatzailea bizirik dagoela.

108. artikulua

Izendatzaileek izendapena ezeztatu ahal dute:

1. Itundutako arrazoen ondorioz.
2. Ezarritako zama eta baldintzen ez-betetze larriaren ondorioz.
3. Izendatua ezduintasun- edo jaraunsgabetze-arrazoia betetzearen ondorioz.
4. Izendatuaren jokabidearen ondorioz, horrek familiaren ohiko elkarbizitza oztopatzen badu.
5. Izendatuaren ezkontzari dagokionez, deuseztasuna, banantzea edo dibortzioa gertatzen denean, edota izatezko bikotea azkentzen denean, baldin eta oinordetza-ituna egiletsi bada, ezkontza horren edo izatezko bikote horren eretzean. Salbuetsita geratzen da izatezko bikotearen kasua, horren azkentzearen arrazoia bada bikotearen kideak beraien artean ezkondu direla.

109. artikulua

Oinordekoaren gaineko izendapena suntsiarazi egingo da:

1. Izendapen horren gaineko baldintza suntsiarazlea betetzearen ondorioz.
2. Izendatua ondorengorik gabe hiltzearen ondorioz, edo halakoak utzi arren, 106. artikuluan aurreikusita dagoen eskualdaketa gertatu ez bada.
3. Egilesleek eskritura publikoan formalizaturiko hitzarmenaren ondorioz.

IV. TITULUA

LEGEZKO OINORDETZA

110. artikulua

Legezko oinordetza gertatzen da, jarauntsi osoa edo horren zati bat baliozkotasunez xedatu ez denean, dela testamentuaren bidez, dela oinordetza-itunaren bidez, lege honetan xedatutakoarekin bat etorritz.

111. artikulua

1. Ondasun tronkalen kasuan, legezko oinordetzaren hurrenkera izango da 66. artikuluan ezarritakoa, baina alargunari edo bizirik dirauen izatezko bikotekideari aitortzen zaizkio lege honetan araututako eskubide guztiak; ondasun ez-tronkalik izan ezean edo horiek aski ez direnean, eskubideok ondasun tronkalen gainekoak izango dira.

2. Oinordeko tronkerorik ez dagoenean, ondasun guztiak ez-tronkalak direla ulertuko da.

112. artikulua

Ondasun ez-tronkalen kasuan, legezko oinordetza gauzatzen da, honako hurrenkera honetan:

1. Lehenengo eta behin, seme-alaba edo ondorengoaren mesederako.

2. Alargunaren mesederako, legezko banantzerik edo modu sinesgarrian bi ezkontideen arteko hitzartutako banantzerik izan ez denean eta bizirik dirauen izatezko bikotekidearen mesederako, bikote hori azkendu denean bikotekideetatik bat hiltzearen ondorioz.

3. Aurrekoen mesederako.

Albokoaren mesederako, laugarren graduaren barruan, odolkidetasunez zein adopzio bidez.

113. artikulua

1. Seme-alabak jaraunsle dira, berezko eskubidearen ondorioz, jarauntsitik hartzeko dutena zati berdinetan banatzen dela.

2. Ilobak eta gainerako ondorengoak jaraunsle izango dira, ordezkapen-eskubidearen ondorioz.

114. artikulua

1. Ondorengorik izan ezean, eta aurrekoak eta albokoak baino lehenago, oinordekoa izango da alarguna edo bizirik dirauen izatezko bikotekidea, bikote hori azkendu denean bikotekideetatik bat hiltzearen ondorioz.

2. Edozein kasutan ere, alargunak edo bizirik dirauen izatezko bikotekideak bere seniparte-eskubideei eutsiko die, gozamenari dagokionez.

115. artikulua

1. Gurasoek jarauntsiko ondasunak eskuratzen dituzte erdi bana. Euretatik bat hilda badago, bizirik dirauenak ondasun guztiak jasoko ditu.

2. Gurasoetatik bat ere ez badago bizirik, gainerako aurrekoak izango dira oinordeko, bi lerroetan ondasunak erdi bana eginez; eta, lerroren batean ez badago aurrekorik, ondasun guztiak zati berdinetan eskuratuko dituzte aurrekoak zein lerrotan egon eta lerro horretako aurrekoek.

116. artikulua

1. Ondorengorik, aurrekorik eta alargunik edo bizirik dirauen izatezko bikotekiderik izan ezean, alboko senideak izango dira oinordeko; lehenengo eta behin, anai-arrebak eta hildako anai-arreben seme-alabak, eta, halakoak izan ezean, seniderik hurbilenak, betiere laugarren graduaren barruan.

2. Ordezkapen-eskubidea gertatuko da, bakarrik, anai-arrebak anai-arreben seme-alabekin batera agertzen direnean; lehenengoak oinordeko izango dira buruko, eta bigarrenak, leinuko. Lotura bikoitzeko anai-arrebak lotura bakarreko anai-arrebekin agertzen badira, haiek horien bikoitza jasoko dute oinordeko gisa.

117. artikulua

Aurreko artikuluen arabera lege-aginduz oinordetzara deituriko pertsonarik izan ezean, ondasun guztien oinordekoa izango da Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazio Orokorra. Horrek heren bat eratzikiko dio bere buruari, beste heren bat, hildakoaren azken

egoitzari dagokion Foru Aldundiari eta gainerako herena, hildakoak zein udaletan izan duen bere egoitza eta udal horri.

Administrazio Publiko horien eskubide eta betebeharrak beste oinordekoen parekoak izango dira, baina beti ulertuko da jarauntsia inbentario onuraren arabera onartzen dela, horri buruzko adierazpena beharrezkoa ez dela.

V. TITULUA

OINORDETZA FORMA DESBERDIN GUZTIENTZAKO XEDAPEN ERKIDEAK

118. artikulua

Aurrekoak jaraunse gisa eskuratzen baditu ondasun batzuk bere ondorengoarengandik, eta ondorengoak ondasun horiek jaso baditu dohaineko tituluaren bidez, beste aurreko batengandik edo anai nahiz arreba batengandik, orduan aurrekoak betebeharra du lege-aginduz jasotakoak erreserbatzeko, ondasunok zein lerrotatik etorri eta lerro horretan hirugarren gradurainoko senide direnen mesederako.

119. artikulua

Onibarrak dohaintzan eman badira ezkontza baterako, ezkontza horren aurretik zein ondoren, ondasunon oinordeko izango dira ezkontza horretan izandako seme-alabak edo ondorengoak, beste guztiak baztertuz.

120. artikulua

Kausatzaileak kontrakoa xedatu ezean, alarguna edo bizirik dirauen izatezko bikotekidea berriz ezkontzen bada, izatezko bikote berria eratu edota hildakoarena ez den seme edo alabaren bat baldin badu, alargun edo hildako bikotekidearena, horren betebeharra izango da hildakoarekin izandako seme-alaba eta ondorengoei erreserbatzea berak harengandik testamentuaren bidez, oinordetza-itunaren bidez nahiz dohaineko beste edozein tituluren bidez eskuratutako ondasun guztiak.

121. artikulua

Titulu honetan arauturiko erreserbek, edozein kasutan ere, euren baitan hartzen dituzte erreserbagileak egindako eraikin, landaketa eta hobekuntzak; eta betebeharra sortzen da, horri edo beraren jaraunseei halakoen balio eguneratua ordaintzeko, erreserbahartzaileak horien edukitza noiz eskuratu, eta hurrengo urtebete eta egun bateko epean.

122. artikulua

Erreserbagileak, titulu honetan araututako kasu guztietan, oinordekoa izendatu ahal izango du erreserba-hartzaileen artean, testamentuzko oinordetzari edota oinordetza-itunari buruz ezarritakoaren arabera; eta ezin izango du ordezipenik eta kargarik ezarri, horien mesederako ez bada.

123. artikulua

Aurrekoak oinordeko dira, aurkako oinordetza-ituna izan ezean, euren seme-alaba edo ondorengoei eman dizkieten ondasun ez tronkaletan, baldin eta seme-alaba edo ondorengo horiek hil badira ondorengorik utzi gabe, eta dohaintzan emandako objektuak eurak oinordetzan badaude. Objektuok besterendu badira, aurrekoak oinordeko izango dira, dohaintza-hartzaileak objektu horiei begira izango zituzkeen akzio guztietan; objektuok saldu badira, prezioan; eta trukatu edo aldatu badira, horien ordezeko diren ondasunetan.

124. artikulua

Aurreko artikuluan zehazten diren ondasunen balioa zenbatuko da kausatzaileak utzitako ondasunetan, oinordetzaren delazioa burutzen den unean.

III. LIBURUA

EZKONTZAKO ONDASUNEN ARAUBIDEA

I. TITULUA

LEGE-ARAUBIDEA

125. artikulua

Ezkontzako ondasunen araubidea izango da ezkontideek ezkontzako itunetan ezarritakoa, bai beren-beregi araubide horren baldintzak hizpatzen dituztenean, bai lege honetan nahiz beste lege batzuetan ezarritako sistema ekonomikoetatik edozein aipatzen dutenean.

126. artikulua

Ezkontzaren araubide ekonomikoa, itundutakoa izan nahiz legezkoa izan, aldarazi ahal izango da, beste ezkontza-itun batzuk egiletsiz.

127. artikulua

1. Ezkontzako itunak egin ezean, edota egindakoak askiezak edo deusezak izanez gero, ezkontzari aplikatuko zaizkio Kode Zibilean irabazpidezko sozietateari buruz ezarritako arauak.

2. Ezkongaiak Bizkaiko Lur Lauko, Aramaioko edo Laudioko auzotarrak direnean, ezkontzari aplikatuko zaio, ituna egin ezean, III. liburu honen II. tituluan araututako araubidea.

3. Ezkontideetatik batek bakarrik badu bere auzotasun zibila Bizkaiko Lur Lauan, Aramaion edo Laudion, ondasunen araubidea izango da, ituna egin ezean, ezkontideen lehenengo eta ohiko bizileku erkideari dagokiona, eta, halako bizilekua izan ezean, ezkontza non egin eta toki horri dagokiona.

128. artikulua

Ezkontzako ondasunen araubidea aldarazteak ez du ondorerik sortuko hirugarrenen aurka, aldarazpena Erregistro Zibilean, edo, hala denean, Jabetza Erregistroan edo Merkataritza Erregistroan inskribatzen denetik baino.

II. TITULUA

ONDASUNEN FORU-KOMUNIKAZIOARI BURUZKO ARAUBIDEA

1. ATALA

Foru-komunikazioa

129. artikulua

Foru-komunikazioaren bitartez, erkide egiten dira, ezkontideentzat erdi bana, ondasun, eskubide eta akzio guztiak, horien jatorria edozein izanik ere, batarenak izan zein bestearenak izan, edozein tituluren ondoriozkoak, bai ekarritakoak, bai ezkontza bitartean eskuratutakoak, eta horien kokalekua edozein izanik ere.

130. artikulua

Foru-komunikazioak, ezkontza bitartean, lege honetan ezarritako norainokoa eta mugapenak ditu, eta zuzenean bukatuko da, ezkontideen arteko banantze-epaia, ezkontzaren deuseztasunari buruzkoa edo dibortzio-epaia ematean, bai eta ezkontzako itunak egilestean ere, baldin eta ezkontideek beste izaera bateko araubide ekonomikoa ezartzen badute.

131. artikulua

Foru-komunikazioa bukatuko da, halaber, epailearen erabakiz eta ezkontideetatik batek hori eskatuta, hurrengo kasuetan:

1. Beste ezkontidea epaiketa bidez ezgaituta geratu denean, haren absentsia-adierazpena nahiz hartzekodunen konkurtso-adierazpena eman denean.
2. Beste ezkontideak xedatze- eta kudeatze-egintzak gauzatzen dituenean, haren kalterako edo haren eskubideei iruzur eginez.
3. Egitez urte bete baino gehiago bananduta egon direnean, nahiz eta elkarrekin adostutako banantzea izan.

Komunikazio-araubidea desegin ondoren, ezkontza bera ez bada azkentzen, ezkontideak ondasunen banantze-araubidearen mende geratuko dira, Kode Zibilean arautu bezala, kontrakoa itundu ezik.

132. artikulua

1. Foru-komunikazioa, ezkontzarekin sortzen dena, sendotu egiten da, ezkontideetatik bat hiltzearen ondorioz desegiten den unean, bi-bion seme-alabak edo ondorengoak baldin badaude.
2. Ezkontideetatik edozeinek ezkontza desegin arte lortu dituen ondasun, eskubide eta akzio guztiak komunikatu direla ulertuko da; ez, ordea, pertsonari datxezkion eskubideak, ezta ezkontideetatik baten heriotzaz geroztik eskuratutakoak ere. Era berean, ez dira komunikatuko ondasun eta eskubide eskualdaezinak, ezta norberaren erabilerarako direnak ere.

133. artikulua

Foru-komunikazioa indarrean dagoen bitartean, irabazitako ondasunak eta ezkontide batengan jatorria duten ondasunak bereiziko dira, eta bereizketa horri aplikatuko zaizkio legeria zibil orokorrak irabazpidezko ondasunen gainean eta ondasun pribatiboen gainean ezarritako arauak.

134. artikulua

1. Ezkontzaren zamatzat hartuko dira familia mantentzeko, seme-alaba erkideak elikatu eta hezteko, eta, ezkontide batenak bakarrik izanik, familiaren etxean bizi diren seme-alabak elikatu eta hezteko beharrezkoak diren guztiak. Beste edozein gastu ondasun erkideekin ordaintzen bada, baina ezkontide baten interes edo ondasunei buruzkoa baldin bada, itzulketa eskatzeko eskubidea sortuko da, komunikazioa likidatzeko unean.

2. Ezkontzaren zamak ordainduko dira, lehenengo eta behin, irabazitako ondasunekin eta, halakorik izan ezean edo horiek nahikoa ez badira, eta orduan bakarrik, ezkontide bakoitzarengan jatorria duten ondasunekin, horien balioaren arabera.

3. Azken horiekin ordaindutakoa etorkizuneko irabaziekin konpentsatuko da.

135. artikulua

1. Foru-komunikazioan, ondasunak xedatzeko egintzetarako nahitaezkoa izango da bi ezkontideen adostasuna. Ezkontideetatik batek adostasuna ukatzen badu, epaileak xedapena baimendu ahal izango du, hori familiaren intereserako dela uste badu.

2. Hala ere, ezkontideetatik edozeinek bere kabuz xedatu ahal izango ditu bere titulartasunpeko dirua, kuotak, kooperatibei egindako ekarpenak edota sozietateetan dituen partaidetzen zati ordezkatzailleak, finantza-aktiboak edo balore higigarriak.

3. Modu berean, ezkontide batek beste ezkontidearen mesederako egin badu pribatibotasunaren aitortzea, legeria zibil orokorraren arabera, eta aitortza hori Jabetza Erregistroan inskribatu ondoren, ondasun hori xeda dezake hipoteka-legerian ezarritako moduetan, hipoteka-legeria hori dela xedapen egintzaren unean indarrean dagoena.

136. artikulua

Kreditu-eskubideak, horien izaera edozein izanik ere, zein ezkontideren izenean eratu eta horrexek egikarrituko ditu.

137. artikulua

1. Ezkontide bakoitzari dagokio, modu eskusiboan, berarengan jatorria duten ondasunak kudeatu eta administratzea, Merkataritza Kodean ezarritakoari kalterik egin gabe.

2. Era berean, ezkontide bakoitzak bere ondasunen fruituak eta produktuak xedatu ahal izango ditu, eta, aldian-aldian, besteari argibideak eman beharko dizkio, ondasun horien egoerari buruz.

138. artikulua

1. Ezkontideetatik edozeinek zorrak eta betebeharrak hartzen baditu bestearen adostasunik gabe, hartutako horiek betebeharrekoari dagokion erdiaren kontura bakarrik geratuko dira, hurrengo mugapenekin:

Lehenengoa. Erantzukizunetik aske geratuko dira beti ezkontide ez-zordunarengan jatorria duten ondasunak.

Bigarrena. Prozesu judizialean edota betearazpen-prozesuetan, hurrengo erregelen mende geratuko da irabazitako ondasunen eta zordunarengan jatorria duten ondasunen gaineko erantzukizuna:

Ezkontide ez-zordunari jakinarazi beharko zaio enbargoa, eta ezkontide horrek eskubidea izango du, edozein enbargoren aurka jartzeko, baldin eta enbargo horrek, irabazitako ondasunen gainekoa izanik, berari dagokion erdia gainditzen badu. Era berean, ezkontide ez-zordunak, egutegiko hamabost eguneko epean, foru-komunikazioaren desegitea eskatu ahal izango du, 145. artikuluko erregelen arabera; kasu horretan, betebeharrekoari adjudikaturiko ondasunak bakarrik geratuko dira erantzukizunaren menpe, eta ezkontzari ondasunen banantze-araubidea aplikatuko zaio aurrerantzean. Eskubide hori ez da gertatuko, baldin eta hartzekodunak frogatzen badu zorrak onura ekarri diola familiari.

Foru-komunikazioa desegitearen ondorioz, ondasunak adjudikatu behar direnean, adjudikazio hori betearazpen-prozeduran bertan egingo da, eta, zehatzago, pieza bananduan, eta, horretarako, jarauntsien banaketari buruz ezarritako arauak aplikatuko dira.

Hirugarrena. Betebeharrekoaren erdi komunikatua saltzen bada, ezkontide erantzuleak ezkontza bitartean ez du inolako zatirik izango, beste erdiaren gainean; erdi hori beste ezkontidearen administraziopean geratuko da. Ezkontideak ezin izango du erdi hori besterendu, epailearen baimenik gabe, eta haren fruituak familiaren gastu arruntetarako destinatu beharko ditu.

Laugarrena. Irabazpidezko ondasunen gaineko erantzukizuna subsidiarioa da, eta ezkontide ez-zordunak halakoak enbargatzea saihestu ahal izango du, zordunaren ondasun propioak behar besteko kopuruan adieraziz.

2. Edozein kasutan ere, betearazpena zein ondasunen gainean gauzatu eta ondasun horiek ezkontide zordunak jasotakotzat hartuko dira, komunikazioan horrek duen partaidetzaren kontura, eta sozietatea likidatzeko unean haiek duten balioaren neurrian.

139. artikulua

Foru-komunikazioa indarrean dagoen bitartean, jarauntsira deitutako ezkontideak ezin izango du hori arbuia, bestearen adostasunik gabe. Adostasuna lortu ezean, jarauntsia inbentario-onuraren arabera onartu dela ulertuko da.

2. ATALA

Ondasunen komunikazioari buruzko araubidea desegitea

140. artikulua

Ezkontza desegiten bada ezkontideetatik baten heriotzaren ondorioz, eta seme-alaba edo ondorengo erkiderik badago, foru-komunikazioa sendotu eta ondasun-erkidego bihurtzen da, batetik, alargunaren, eta, bestetik, aurrez hildakoaren oinordeko diren seme-alaba edo ondorengoen artean, ondasunak zatitu eta adjudikatu arte.

141. artikulua

1. Kausatzaileak komisarioa izendatu badu, ondasunak erkidegoan egongo dira, oinordekoa izendatu arte.

2. Ondasunak egoera horretan diren bitartean, alarguna izango da, testamentugileak kontrakoa xedatu ezean, jarauntsiaren ordezkari bakarra eta ondasun guztien administratzailea, izendatutako oinordekoek jarauntsia onartzen ez duten bitartean.

3. Testamentugileak kontrakoa xedatu ezean, alarguna komisario izendatu bada, bera bakarrik edo beste pertsona batzuekin batera, alargun horrek, testamentu-ahalordea erabiltzen ez duen bitartean, xedatzeke dauden ondasunen gaineko gozamina izango du, eta ez du fidantza emateko betebeharririk izango.

142. artikulua

1. 140. artikuluan xedatutakoa salbuetsita, alarguna komisario izendatu bada, alargun horrek bere buruari adjudikatu ahal izango dio ondasun guztien erdia, eta beste erdia aurrez hildakoaren oinordetzarako utzi ahal izango du, oinordetza erreserbei kalterik egin gabe.

2. Kausatzaileak kontulari-banatzailea izendatu badu, ezkontide komisarioak, kontulari-banatzailearekin batera, eratutako erkidegoaren desegitea eta likidazioa egin ahal izango ditu, 144. artikuluan ezarritako moduan; horrela, kausatzailearen oinordetzan geratuko dira horri adjudikaturiko ondasunak. Era berean, hori egin ahal izango du, ustezko oinordekoekin batera, edo, osterantzean, berak epaileari hala eskatu eta horrexen erabakiz.

143. artikulua

Ezkontza desegin bada, seme-alabak edo ondorengoak daudela, alargunak, epaiketa bidez, hildakoaren oinordekoei eskatu ahal izango die haren intereseko jarauntsietatik edozein onartzea. Epailleak adierazi epea ezin izango da hogeita hamar egunetik gorakoa izan; eta,

behin hori igarota, oinordekoek ez badute adierazi jarauntsia onartzeko borondatea dutenik, edo jarauntsia arbuiatu badute, aipatu ezkontideak jarauntsi hori onartu ahal izango du inbentario onuraren arabera.

144. artikulua

1. Komunikaziopeko ondasunak adjudikatzean, hurrengo erregelak beteko dira:

Lehenengoa. Lehenengo eta behin, alargunari adjudikatuko zaizkio, horren hartzekoa ordaintzeko, berarengan jatorria duten onibar tronkalak.

Bigarrena. Horiek ez badira nahikoa, alargunaren hartzekoa osatuko da ondasun higigarri eta onibar ez-tronkalekin.

Hirugarrena. Aurreko bi erregeletako ondasunak nahikoa ez direnean, eta orduan bakarrik, aurrez hildako ezkontidearen onibar tronkala erabiliko da.

2. Alargunaren hartzekoa zehazteko, aintzakotzat hartuko da 138. artikuluan xedatutakoa.

145. artikulua

1. Foru-komunikazioa azkentzen denean ezkontideetatik bat hiltzeagatik, ondorengo erkiderik utzi gabe, edota banantze-, deuseztasun- edo dibortzio-epaia emateagatik, hurrengo erregelak aplikatuko dira:

Ezkontide bakoitzari dagozkio berarengan jatorria duten ondasunak edota horiekin eskuratutakoak nahiz haien salmentaren ondorioz eskuratutakoak. Eskuraketa, zati batez, beste jatorri bateko ondasunekin egin bada, halako ondasunetan proindibisioa sortuko da, ondasunon titularren artean, bakoitzak jarritako kopuruaren arabera.

Irabazitako ondasunak erdibanatu egingo dira bi ezkontideen artean.

3) Ezkontide baten ondasuna edo horren balioa familiaren intereserako gastatu bada, horren balio eguneratua kontuan hartuko da, irabazitako ondasunekin hori ordaintzeko; eta, irabazitako ondasunak nahikoa ez badira, alde horretatik beste ezkontideak ordainduko du berari dagokion zatia, bakoitzak dituen ondasunen balioaren arabera.

2. Foru-komunikazioa azkentzen bada ezkontzaren araubide ekonomikoa aldaraztearren, itundutakoa beteko da, eta, horren ezean, aplikagarria izango da artikulua honetan xedatutakoa.

146. artikulua

Desegitea gertatzen bada ezkontideetatik baten heriotzaren ondorioz, eta ez badago ondorengorik, orduan, aurreko artikulua erregelaz gain, hurrengoak aplikatuko dira:

1. Alarguna aurrez hildakoaren baserrira ezkondu bada, orduan eskubidea izango du, alargun dagoen bitartean, baserri horretan geratzeko, urtebete eta egun bat; horrek ez die kalterik egingo legezko edo borondatezko xedapenaren ondorioz alargunak dituen beste eskubideei.

2. Alargunak ezkonsaria ekarri badu edo bestelako ekarriak egin baditu, aurreko erregelari ezarritako epea luzatu egingo da, hildakoaren jaraunsleek alargunari ekarri horiek itzultzen ez dizkieten bitartean.

3. Onibar tronkalak kostu bidez eskuratu badira, edo horietan hobekuntzak egin badira, eskuraketa eta hobekuntza horiek izango dira ondasunok zein lerrotatik etorri eta lerro horretako ezkontidearentzat edo horren jaraunsle tronkeroentzat; baina, ezkontza-sozietatea likidatzean, aintzakotzat hartuko da egindako inbertsioen balio eguneratua, eta beste ezkontideari edo horren jaraunsleei ordainduko zaie hari dagokion hartzekoa.

Gerta daiteke ordainketa horrek ondorerik ez izatea, alarguna hil arte, horri eskubidea aitortzen baitzaio, bizirik dagoen bitartean, bere erdia askatasunez gozatu eta lupertzeko.

XEDAPEN IRAGANKORRAK

Lehenengoa

Lege honen eta beronek indargabetzen dituenen artean, aldi arteko gatazkak sortzen badira, gatazkek konpontzeko aplikatuko dira Kode Zibilaren atariko xedapen iragankorra, eta 1, 2, 3, 4 eta 12. xedapen iragankorrak.

Aldi arteko gatazka ezin bada konpondu aurreko xedapenen bitartez, kontuan hartuko da lege honen ondoriozko aldaketek ezin dietela kalterik egin aurreko legeriaren arabera eskuratutako eskubideei.

Bigarrena

Bide-zorriaren gaineko edukitza hasi bada lege hau indarrean jarri baino lehen, edukitza horretatik probetxua aterako du edukitzaileak, preskripzio bidez hura eskuratzeko ondoretarako.

Hirugarrena

Lege honen aurretik egiletsitako testamentu-ahalardeei atzera eraginez aplikatuko zaizkie 41. artikulua, testamentu-ahalordea egikaritzeko epeari buruz; 43. artikulua 3, 4 eta 5. paragrafoak, ondarearen administratzaile eta ordezkari den komisarioaren ahalmenei buruz; eta 42. artikulua, ahalordea egintza edo egilespen bakarrean nahiz batzuetan egikaritzeko aukerari buruz.

Laugarrena

1992ko uztailaren 1eko Legea indarrean jarri aurretik egiletsitako testamentu-ahalardeetan, alarguna komisario izendatzeak berarekin ekarriko du alargun horri bizi arteko gozamina eratzkitzea, eta gozamen hori ez da azkenduko ahalordea erabiltzeagatik.

Bosgarrena

Xedatze-egintzak burutzen badira, Kode Zibilaren 831. artikulua itzalpean edo Euskal Herriko Foru Zuzenbide Zibilari buruzko uztailaren 1eko 3/1992 Legearen 13. artikulua itzalpean, egintza horiek guztiz baliozkoak izango dira.

Seigarrena

Hilobien gaineko tronkalitate-eskubideei, egun indarrean dauden neurrian, Euskal Herriko Foru Zuzenbide Zibilari buruzko uztailaren 1eko 3/1992 Legearen xedapenak aplikatuko zaizkie.

Zazpigarrena

Lege hau indarrean jartzeaz geroztik, Euskal Autonomia Erkidegoaren lurraldeetatik edozeinetan auzotasun zibila dutenek zuzen-zuzenean eskuratuko dute euskal auzotasun zibila, eta, hala denean, euren dagokien toki-uzotasun zibila ere bai.

Xedapen honetan ezarritakoarekin bat etorritik, haiei aplikatu beharreko legeria berria ezarriko da, eta legeria horrek ez du aldatuko ezkontzaren araubide ekonomikoa, edo, izatezko bikoteen kasuan, ondare-araubidea, salbu eta hori ezkontzako hitzarmenetan edo itunetan erabakitzen denean; eta, harreman pertsonalei eta oinordetza-harremanei dagokienez, lehenengo xedapen iragankorrean ezarritakoa beteko da.

AZKEN XEDAPENAK

Lehenengoa

Eusko Legebiltzarrak foru-aldundiei eskatzen die, horiek, euren zerga-eskumenak baliatuta, euren tributu-arauak molda ditzaten, lege honek garatzen dituen erakundeen

arabera, eta, horren ondorioz, zerga-arauak euskal zuzenbide zibilaren printzipioekin bat etor daitezten.

Bigarrena

Martxoaren 7ko 2/2003 Legea, izatezko bikoteak arautzekoa, aldarazi egiten da, eta, zehatzago, lege horren 2 eta 5. artikulua aldarazten dira, eta, aurrerantzean, hauxe izango da horien idazkera:

“2. artikulua. Izatezko bikotearen kontzeptua eta aplikazio-eremua.

Lehenengoa. Lege hau aplikatzeko, izatezko bikotea da bi pertsonaren arteko elkartze askearen ondorioa; pertsona horiek adinez nagusi edo adingabeko emantzipatuak izan behar dute, gaitasun osoa izan behar dute, eta ezin dute euren artean lerro zuzeneko odol- edo adopzio-ahaidetasunik eduki, ez eta alboko lerroko bigarren mailako odol-ahaidetasunik ere. Harreman sexual edo afektiboa izan behar dute elkarren artean, eta berdina izango da pertsona horiek sexu berekoak edo desberdinekoak izatea. Gainera, bikoteko kideek, ez bata ez besteak, ezin dute ezkontza edo izatezko bikotearen bidezko loturarik izan beste inorekin ere.

Lege honetako xedapenak 3. artikuluan eta ondokoetan zehazten den eran eraturako izatezko bikoteei aplikatuko zaizkie.

Horrela, bada, izatezko bikotea inskribatzeko, bikotekideetatik batek behintzat euskal auzotasun zibila izan beharko du”.

“5. artikulua. Bikotearen harremanak eta ondare-erregimen ekonomikoa arautzea.

1. Izatezko bikoteko kideek beren elkartzearen ondorio diren harreman pertsonal eta ondarezkoak arautu ahal izango dituzte agiri publiko edo pribatuaren bitartez, eta bakoitzaren eskubide eta betebeharrak zehaztuko dituzte hor, bai eta bikotea deseginez gero, eman beharreko ordain ekonomikoa ere.

2. Ezin izango da hitzartu izatezko bikotea aldi baterako eratzea, ez eta haren eraketa baldintzaren baten menpe ezarri ere. Administrazio publikoek ez dituzte erregistroan jasoko edozein bikotekideren oinarritzko eskubide eta askatasunak hautsi litzaketan itunak.

3. Esanbidezko ituna egin ezean, lege honek araututako izatezko bikoteen ondare-erregimen ekonomikoa izango da Kode Zibilean ondasunen banantzeari buruz araututakoa”.

Hirugarrena

Ulertuko da izatezko bikoteen inguruan lege honetan egiten diren aipamenak, besterik gabe, martxoaren 7ko 2/2003 Legea eta horren 4. artikuluan ezarritako erregistroan inskribaturik dauden izatezko bikoteei buruzkoak direla

Laugarrena

Lege hau indarrean jarriko da, Euskal Herriko Agintaritza Aldizkarian argitaratzen denetik hiru hilabete igarotakoan.

XEDAPEN INDARGABETZAILEA

Aurreko lege guztiak indarrik gabe geratzen dira, orain aldarrikatzen den honetan zer xedatu eta horren aurkako diren heinean.